

Mr. C. Assers
Handleiding
tot de beoefening
van het
Nederlands
Burgerlijk Recht

R_v

1

Procesrecht

Beginnselen van
burgerlijk procesrecht

Tweede druk



Wolters Kluwer

Procesrecht

Beginselen van burgerlijk procesrecht

DE ASSER-SERIE

Aan de Leidse hoogleraar Carel Asser (1843–1898) is de naam van deze serie handboeken ontleend. Hij heeft zijn 'Handleiding' – waarvan de eerste aflevering in 1878 verscheen – zelf niet kunnen voltooien. Aan de serie is verder gewerkt door eminente rechtsgeleerden, onder wie E.M. Meijers, P. Scholten, M.H. Bregstein, W.C.L. van der Grinten, J.H. Beekhuis en L.E.H. Rutten.

De opzet van de handleiding was het in het Burgerlijk Wetboek gecodificeerde recht te behandelen en wel hoofdzakelijk ten dienste van het juridische onderwijs. Daarin is verandering opgetreden. De Asser-serie is geworden tot het toonaangevende commentaar op het burgerlijk recht ten behoeve van de rechtspraak. Aan de rechtspraak, in het bijzonder die van de Hoge Raad, wordt de vereiste aandacht besteed. Wetgeving buiten het BW wordt besproken voor zover zij van direct belang is voor een duidelijk beeld van het burgerlijk recht.

Om de lezer van de serie een zo volledig mogelijk inzicht te verschaffen in de aan de orde gestelde materie, wordt bij de behandeling van het Burgerlijk Wetboek mede aandacht besteed aan relevante Europeesrechtelijke en rechtsvergelijkende ontwikkelingen.

In 2008 is een begin gemaakt met een nieuwe opzet van de serie om haar beter te laten aansluiten op het systeem van het Burgerlijk Wetboek van 1992 en op de ontwikkelingen in Europees verband. Een overzicht van de nieuwe indeling van de serie treft u aan naast de titelpagina van deze uitgave. In het voorwerk vindt u informatie over de achtergrond van de gewijzigde opzet. In het nawerk is een uitgebreid serieoverzicht opgenomen. Hierin kunt u zien welke Asser-delen leverbaar zijn en welke delen in voorbereiding zijn. Delen die nog een nummer hebben dat overeenkomt met de oude opzet van de Asser-serie hebben een voetnoot. De voetnoot geeft een toelichting op het nummer.

Wegens de toenemende vervlechting van materieel en formeel recht behandelt de Asser-serie (sinds 2005) in een aantal delen ook het burgerlijk procesrecht, met inbegrip van het faillissementsrecht.

VAN DE ASSER ADVIESRAAD EN DE UITGEVER

Het recht is voortdurend aan verandering onderhevig. De weerslag daarvan is voor het in Nederland geldende privaatrecht steeds neergelegd in de Asser-serie. Aan het begin van de 21e eeuw zijn er voor het vermogensrecht ontwikkelingen te signaleren die aanleiding geven tot een wijziging van de bestaande opzet van de Asserdelen. Deze ontwikkelingen betreffen de invloed van het Europese recht op het nationale vermogensrecht en hand in hand daarmee het belang van rechtsvergelijkende projecten. Voorts is er aanleiding om de indeling van de serie aan te passen aan de volgorde van het sinds 1992 geldende wetboek. Hierna lichten de Asser Adviesraad en de uitgever het besluit toe om de opzet van de serie aan te passen.

De rechtspraak is ermee gediend dat de volgorde van de delen zoveel mogelijk aansluit bij de volgorde van de Boeken van het Burgerlijk Wetboek. De systematiek van de wet wordt echter niet volledig gevolgd. Zo wordt het met het oog op een overzichtelijke behandeling van de stof niet verantwoord geacht om de behandeling van het vruchtgebruik van de in Boek 5 BW geregelde beperkte rechten of de behandeling van de rechtshandeling van die van de overeenkomst te scheiden.

Het geplande Boek 9 en het inmiddels in werking getreden Boek 10 maken opname in de Asser-serie van enige daaraan gewijde boeken wenselijk. De behandeling van de materie van Boek 10 (internationaal privaatrecht) in drie delen is voltooid. Aan de stof van Boek 9 zullen twee delen over het auteursrecht en het merkenrecht worden gewijd.

De behandeling van het vermogensrecht wordt ingeleid door twee in Deel 3 op te nemen 'algemene delen vermogensrecht'. Het eerste daarvan is gewijd aan de invloed van het Europese recht op het Nederlandse vermogensrecht en het tweede zal gewijd zijn aan rechtsfiguren die voor het gehele vermogensrecht van belang zijn en (daarom) thans te weinig aandacht krijgen in de aan het goederenrecht en het verbintenissenrecht gewijde Delen.

Het eerste van de zojuist genoemde algemene delen vermogensrecht, dat is verschenen in 2008 (vierde druk 2019) dient als achtergrond voor de behandeling van het Europese recht in alle aan het vermogensrecht gewijde banden. De Asser-serie beoogt het gehele in Nederland geldende privaatrecht geïntegreerd te behandelen, ongeacht of het van nationale of van Europese origine is en, in het laatste geval, ongeacht of het teruggaat op primair recht (EU-Verdragen, algemene beginselen van unierecht) of op secundair recht (richtlijnen, verordeningen).

Voor zover relevant wordt het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens betrokken bij de behandeling van het in Nederland geldende vermogensrecht.

Ten slotte wil de Asser-serie meer aandacht besteden aan rechtsvergelijking. Rechtsvergelijking is van belang voor het doorgronden van het nationale recht. Zij zal bij de ontwikkeling van privaatrechtelijke leerstukken in Europees verband van toenemend belang zijn. Gebruik zal worden gemaakt van de internationale initiatieven die bepaalde onderdelen van het recht rechtsvergelijkend benaderen; men denke aan de Unidroit Principles of International Commercial Contracts, de Principles of European Contract Law, de Principles of European Tort Law, de Study Group on a European Civil Code, de Principles of European Insolvency Law, de Principles of European Trust Law en het Common Frame of Reference. Het verhoogt de waarde van de Asser-serie als deze informatie voor de lezer wordt ontsloten. Een beknopte vermelding van en verwijzing naar de resultaten van deze wetenschappelijke inspanningen is effectief, omdat daarin verder wordt verwezen naar nationaalrechtelijke bronnen en dikwijls in een analyse bepaalde gemeenschappelijkheden of verschillen worden aangegeven. Tevens is aannemelijk dat bij de verdere harmonisering van het privaatrecht in Europa op deze resultaten zal worden voortgebouwd en dat het Hof van Justitie EU zich in zijn op de 'algemene beginselen welke de rechtsstelsels der lidstaten gemeen hebben' (art. 340 VWEU) geïnspireerde rechtspraak over bijvoorbeeld de privaatrechtelijke richtlijnen daardoor zal laten inspireren.

De Asser Adviesraad
De uitgever

ASSER-SERIE (indeling vanaf 2008)

Algemeen Deel

1. Personen- en familierecht
2. Rechtspersonenrecht
3. Vermogensrecht algemeen
4. Erfrecht en schenking
5. Zakenrecht
6. Verbintenissenrecht
7. Bijzondere overeenkomsten
8. Verkeersmiddelen en vervoer
9. Auteursrecht en merkenrecht
10. Internationaal privaatrecht

Procesrecht

Asser Adviesraad

Een deskundige adviesraad van toonaangevende juristen uit de wetenschap en de praktijk bewaakt de kwaliteit van de Asser-serie en neemt samen met de uitgever beslissingen over gewenste herzieningen, nieuwe delen en andere belangrijke ontwikkelingen die de serie aangaan. De Adviesraad bestaat uit de volgende leden:

prof. mr. W.D.H. Asser
prof. mr. S.E. Bartels
prof. mr. A.S. Hartkamp
prof. mr. A.I.M. van Mierlo
prof. mr. S. Perrick
mr. F.R. Salomons
prof. mr. A.C. van Schaick
prof. mr. drs. C.H. Sieburgh (voorzitter)

Mr. C. Assers
Handleiding
tot de beoefening
van het
Nederlands
Burgerlijk Recht

Procesrecht

deel 1 **Beginnelsen van burgerlijk
procesrecht**

Tweede druk

Prof. mr. I. Giesen

Hoogleraar aan de Universiteit Utrecht en
Directeur van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum
(WODC) te Den Haag

 Wolters Kluwer

Deventer – 2024

Verkorte citeerwijze:

Asser Procesrecht/Giesen 1 2024/[Hier randnummer vermelden]

Voorbeeld: *Asser Procesrecht/Giesen 1 2024*/10

Volledige citeerwijze:

I. Giesen, Mr. C. Assers *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Procesrecht. 1. Beginselen van burgerlijk procesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2024 (2e druk).

Ontwerp omslag: Hans Roenhorst, www.h2rplus.nl

ISBN 978 90 13 15880 9

NUR 822-209

© 2024 I. Giesen en Wolters Kluwer Nederland BV. Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.

Onze klantenservice kunt u bereiken via: www.wolterskluwer.nl/klantenservice.

Auteur(s) en uitgever houden zich aanbevolen voor inhoudelijke opmerkingen en suggesties. Deze kunt u sturen naar: boeken-NL@wolterskluwer.com.

Alle rechten in deze uitgave zijn voorbehouden aan Wolters Kluwer Nederland B.V. c.q. de betreffende auteur(s). Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wolters Kluwer Nederland B.V.

Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt of opgeslagen in een applicatie die gebruik maakt van artificial intelligence (AI) of daarmee vergelijkbare toepassing, waaronder begrepen het gebruik ten behoeve van het trainen van een AI-toepassing.

Gebruik van (delen van) de inhoud van deze uitgave voor tekst- en datamining is niet toegestaan.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16h t/m 16m Auteurswet jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en Wolters Kluwer Nederland B.V. geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor gevolgen hiervan.

Op alle aanbiedingen en overeenkomsten van Wolters Kluwer Nederland B.V. zijn van toepassing de Algemene Voorwaarden van Wolters Kluwer Nederland B.V. U kunt deze raadplegen via: wolterskluwer.com/nl-nl/solutions/nederland/algemene-voorwaarden.

Indien Wolters Kluwer Nederland B.V. persoonsgegevens verkrijgt, is daarop het privacybeleid van Wolters Kluwer Nederland B.V. van toepassing. Dit is raadpleegbaar via wolterskluwer.com/nl-nl/privacy-cookies.

Zie de inhoud van deze uitgave ook op:

wolterskluwer.com/nl-nl/solutions/inview/

InView



VOORWOORD BIJ DE EERSTE DRUK

‘HET VOORDEEL VAN BEGINSLEN (...) IS DAT ZIJ DE MECHANISMEN DIE IN EEN PROCES VOOR DE RECHTER WERKZAAM ZIJN EN DE VERSCHILLENDE BELANGEN DIE BIJ EEN PROCESVOERING GEMOEID ZIJN, ZO DUIDELIJK ZICHTBAAR MAKEN.

HET IS DE NIET GERINGE VERDIENSTE VAN ART. 6 EVRM DAT HET HET WEZEN VAN DE RECHTSPRAAK IN ÉÉN SYNTHESE SAMENVAT EN IN TWEE VOLZINNEN TOT EEN WETTEKST SAMENPERST.’

E.J. DOMMERING (1983), p. 234

De reeks handboeken in de Asser-serie die aan het burgerlijk procesrecht zijn gewijd bestaat inmiddels uit een aantal delen over diverse specifieke onderwerpen (eerste aanleg, bewijs, hoger beroep, cassatie, etc.). Het onderhavige boek beoogt te voorzien in de behoefte aan een meer algemene inleiding die voorafgaat aan deze delen en die enkele thema's die de elders uitvoeriger besproken specifieke onderdelen van het procesrecht overstijgen, nader analyseren en beschouwen. Het onderhavige boek beoogt te voorzien in deze behoefte aan een dergelijke meer algemene inleiding.

Daarbij is de focus – voor het burgerlijk procesrecht ligt dat voor de hand – gelegd bij de beginselen van ons burgerlijk procesrecht als hét overkoepelende, alle overige boekdelen verbindende thema. Voor die focus is uiteraard ook gekozen omdat dat thema ook het (burgerlijk) procesrecht als zodanig, al sinds de dagen van Van Boneval Faure, en vanaf de inwerkingtreding van het EVRM steeds pregnanter, doorklieft en doordrenkt. Bovendien lijkt het wel alsof die beginselen steeds belangrijker worden: waar de (civiele) rechtspleging meer en meer onder politieke en financiële druk staat, en heilige huisjes (benoemingen van rechters voor het leven, gefinancierde rechtsbijstand) niet langer als vanzelf geaccepteerd worden en dus afgebroken of althans ter discussie gesteld worden, zijn de basisnoties over wat die rechtspleging uiteindelijk vermag, waar de ondergrens ligt, eens te meer wezenlijk.

Met dit boek is aldus beoogd een wetenschappelijk naslagwerk te schrijven waarin de materie op gestructureerde wijze wordt uiteengezet, zodat de beginselen van burgerlijk procesrecht (beter) toegankelijk worden gemaakt voor advocaten, rechters, deurwaarders, wetenschappers en anderen die met het burgerlijk procesrecht van doen hebben. Het doel is de huidige stand van zaken zo scherp en accuraat mogelijk weer te geven – een opdracht die niet altijd eenvoudig is als het om algemene noties als beginselen gaat – doch ook om daar een eigen visie

aan toe te voegen waar dat dienstig leek. Die eigen visie blijkt in ieder geval uit de selectie van thema's die besproken worden en de multidimensionale methode die daartoe is gekozen, waarover meer in Hoofdstuk 1. Het boek bespreekt diverse beginselen van burgerlijk procesrecht in het deel over 'Beginselen van burgerlijk procesrecht' (in de hoofdstukken 5 t/m 11), en laat dat deel voorafgegaan door enkele algemene bespiegelingen over het burgerlijk procesrecht in een deel genaamd 'Algemene beschouwingen' (hoofdstukken 1 t/m 4).

Voorafgaand aan die hoofdstukken verdient hier nog aandacht dat gedurende het schrijfproces aan dit boek door het Ministerie van Veiligheid & Justitie en de Raad voor de rechtspraak het project 'Kwaliteit en Innovatie' (KeI) werd opgestart en uitgerold. Dat project voorziet in, ten eerste, de digitalisering van de civiele rechtspleging in Nederland, en ten tweede, daaraan gerelateerd, de nodige herzieningen van (onder andere) ons Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (zie *Kamerstukken* 34 059, 34 138 en 34 212). Die herzieningen zullen gefaseerd en via pilots worden geïntroduceerd, vanaf, naar verwachting, juli 2016. In dit boek is gepoogd hiermee om te gaan door in deze eerste druk uit te gaan van de voorlopig nog bestaande regels van procesrecht en, waar nodig, alvast kort aan te geven waar de regels zullen gaan veranderen. De focus ligt dus op het thans nog geldende recht. Deze keuze was vooral mogelijk doordat de beginselen van procesrecht door deze operatie geen majeure wijzigingen zullen ondergaan. De KeI-operatie is dus voor het thema van dit boek van relatief gering belang; op het (vaak wat) abstractere niveau van de bespreking van de beginselen van procesrecht in dit boek heeft deze wetgevingsoperatie minder vat gekregen.

Hoewel dit boek nu (in een eerste druk) verschijnt, dient meteen al vermeld te worden dat het werk in feite nog niet 'af' is. Deze eerste druk is slechts de eerste resultante van 'werk in uitvoering'. Het is de bedoeling om in de komende jaren in nieuwe, geactualiseerde (volledig KeI-waardige) drukken stap voor stap een aantal nieuwe, moderne onderwerpen (denk aan: de waarheidsplicht; transparantie; effectiviteit; efficiency) toe te voegen, verder uit te laten dienen of een prominenter plaats (eventueel zelfs in nieuwe hoofdstukken) te geven en om de andere, wel al besproken thema's ook vanuit andere invalshoeken te gaan benaderen. Dat deze eerste druk er nu in deze vorm ligt, is mede te danken aan het feit dat ik geregeld uit eerder verschenen eigen publicaties kon putten, hetgeen ik dan ook regelmatig heb gedaan. Daarbij heb ik mede dankbaar gebruikgemaakt van en geput uit het jaarlijkse overzicht over de civiele rechtspleging dat ik enkele jaren samen met Lieke Coenraad voor het *NJB* heb mogen verzorgen.

Naast Lieke Coenraad dank ik de uitgever, met name Pieter Bon, en de Asser Adviesraad die mij deze prachtige klus hebben toebedeeld, het Departement Recht en het Moutaigne Centrum voor Rechtspleging en Conflictoplossing van de Universiteit Utrecht die mij enige extra tijd (en enige extra ondersteuning) gunden om aan het boek te kunnen werken, en al mijn Utrechtse collega's, in het bijzonder

Rob Widdershoven en Laura van Kessel, die bereid waren met mij van gedachten te wisselen of zelfs delen van het boek van commentaar te voorzien. Ook gaat veel dank uit naar vijf van mijn collega-hoogleraren burgerlijk recht uit allerlei windstreken (Bart, Steven, Chris, Willem en Siewert) met wie ik jaarlijks in de vorm van een onderzoeksverblijf een week in prachtige (vakantie) verblijven doorbreng en die daarbij steeds weer veel inspiratie aanreikten, alsmede aan Lonneke Stevens voor een week strikte werkdiscipline in Drenthe en voor zoveel meer, en aan diverse student-assistenten, te weten Annebel Weghorst, Sam Merab Samii, Frederique Bos, Michiel van Rede, Marjosse Hiel, Mikel Tolboom en Jaap van der Steenhoven, voor de onderzoeksassistentie die ik de afgelopen jaren van hen kreeg.

Ik dank echter vooral en bovenal Jan Vranken die mij altijd al inspireerde, en ook nu weer, en die mij voor dit project (weer) onder zijn hoede nam en als kritisch geweten meegelezen heeft en mij voor menig misverstand of misser behoed heeft. Alle resterende fouten zijn uiteraard geheel en al mijn eigen verantwoordelijkheid. Kanttekeningen en opmerkingen van u als lezer, verneem ik uiteraard graag (I.Giesen@uu.nl).

Het onderzoek voor dit deel werd afgesloten op 15 juli 2015. Met ontwikkelingen nadien kon slechts zeer sporadisch rekening worden gehouden.

Utrecht, 13 augustus 2015

Ivo Giesen

VOORWOORD BIJ DE TWEEDE DRUK

Voor Lonneke, Idse en Lieuwe

Bij het voorbereiden van deze tweede druk heb ik in ruime mate, en meer dan mij lief was, moeten terugkomen op mijn eigen eerdere ambities, zoals verwoord in het voorwoord bij de eerste druk. Ik schreef daar nog hoogdravend over een ‘eerste resultante van ‘werk in uitvoering’’, waarbij het dan de bedoeling zou zijn om ‘stap voor stap een aantal nieuwe, moderne onderwerpen (denk aan: de waarheidsplicht; transparantie; effectiviteit; efficiency) toe te voegen, verder uit te laten dijnen of een prominentere plaats (eventueel zelfs in nieuwe hoofdstukken) te geven en om de andere, wel al besproken thema’s ook vanuit andere invalshoeken te gaan benaderen’.

Dat alles heb ik in deze tweede druk in het geheel niet waargemaakt, tot mijn spijt. Ik ben ingehaald door deels voorzienbare en te verwachten gebeurtenissen (nieuwe bestuurlijke taken binnen en buiten de universiteit, werkdruk, andere projecten, etc.), doch mede door een in het geheel niet voorziene ontwikkeling (COVID-19) die elke vorm van planning (en werk aan een bewerking) gedurende ruim twee jaar overhoop gooide. Dat alles kwam dan nog bovenop de jarenlange aarzeling bij mezelf om überhaupt tot een bewerking over te gaan. Die laatstgenoemde aarzeling overwinnen had ik zelf in de hand, maar de andere gebeurtenissen en ontwikkelingen noopten tot bescheidenheid, anders was deze bewerking er waarschijnlijk nooit meer gekomen.

Het resultaat van een en ander – een lang verhaal kort – is dat deze nieuwe druk uiteindelijk een nogal ‘klassieke’ (maar stevige) actualisering ten opzichte van de vorige druk is geworden; ik heb geen nieuwe onderwerpen toegevoegd, thema’s laten uitdijen of een prominentere plaats gegeven, laat staan nieuwe hoofdstukken ingevoegd, en ik heb bijvoorbeeld ook geen extra rechtsvergelijkende beschouwingen opgenomen. Ik meen echter dat alleen al de invoering in 2022 van het nieuwe art. 17 lid 1 Gw (zie *Stb.* 2022, 331; *Kamerstukken* 35784), waarin het recht op een eerlijk proces als (nieuw) grondrecht in onze Grondwet is neergelegd, gekoppeld aan de inmiddels zeker noodzakelijke actualisatie van (Europese) rechtspraak, wetgeving en literatuur, deze nieuwe druk meer dan rechtvaardigt. Ik heb in elk geval veel kunnen en moeten aanpassen op basis van die nieuwe bronnen.

Ik dank de Asser Adviesraad voor het opnieuw in mij gestelde en uitgesproken vertrouwen en voor de ‘push’ om deze bewerking op te pakken. Dank ook aan de

recensenten van de eerste druk die mij aan het denken hebben gezet, en dank aan de raadsheren van het Hof Den Haag die in december 2016 zeer uitvoerig met mij hebben willen sparren over de eerste druk van dit werk. Ik heb hun reacties, ook jaren later nog, ter harte genomen en er veel gebruik van gemaakt. Ook dank ik de student-assistenten van het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht en Koen Haex voor de verleende onderzoeksassistentie, de Universiteit Utrecht (i.h.b. het Departement Rechtsgeleerdheid) voor het lange sabbatical dat mij de tijd en ruimte gaf om deze klus te kunnen klaren, en mijn gezin voor hun inspiratie, geduld en relativeringen.

Het bronnenonderzoek voor deze tweede druk werd afgesloten op 1 april 2024 (internationaal), resp. 1 juli 2024 (nationaal) en de genoemde websites zijn gecheckt in de loop van het eerste half jaar van 2024. Met ontwikkelingen nadien heb ik slechts sporadisch rekening kunnen houden. Kanttekeningen, reacties en opmerkingen van u als lezer, verneem ik uiteraard weer graag (via I.Giesen@uu.nl).

Utrecht, 27 augustus 2024
Ivo Giesen

INHOUDSOPGAVE

<i>Voorwoord bij de eerste druk</i>	IX
<i>Voorwoord bij de tweede druk</i>	XIII
<i>Uitgebreide inhoudsopgave</i>	XXI
<i>Enige afkortingen</i>	XXXVII
<i>Lijst van verkort aangehaalde werken</i>	XLI

DEEL A ALGEMENE BESCHOUWINGEN	1
Hoofdstuk 1 - Algemene inleiding	3
1.1 Inleidende opmerkingen: doel, focus en benadering	3
1.2 Doelen van het burgerlijk procesrecht	12
1.3 Feitelijke context: beleidsmatige en empirische gegevens over conflicten en de rechtspleging in Nederland	18
1.3.1 Conflicten binnen de rechtspleging	18
1.3.2 Cijfers over de Nederlandse (en Europese) rechtspleging	21
1.3.3 Cijfers = Beleid (?)	25
1.4 De invloed van de Raad van Europa en het EVRM	26
1.4.1 Algemeen	26
1.4.2 Reikwijdte en werking van het EVRM	27
1.4.3 Art. 13 EVRM	33
1.5 De EU en beginselen van procesrecht	35
1.6 Keuze van de te bespreken beginselen van burgerlijk procesrecht	38
1.6.1 Inleiding	38
1.6.2 Niet apart besproken uitgangspunten van ons burgerlijk procesrecht	40
1.7 Afronding	44
Hoofdstuk 2 - Rechtsvinding en de 'multilevel' civiele rechtspleging	45
2.1 Inleiding	45
2.2 Rechtsvinding en rechtsvorming in een 'multilevel' rechtspleging	46
2.2.1 Procesrechtelijke rechtsvinding op nationaal niveau	46
2.2.2 Bronnen van het burgerlijk procesrecht (1)	51
2.2.3 Bronnen van burgerlijk procesrecht (2): zelfregulering via rechtersregelingen	53
2.2.4 Rechtsvinding en rechtsvorming in het Europese (proces)recht	62
2.2.5 'Meergelaagdheid': multilevel burgerlijk procesrecht	70
2.3 Slot	74

	Hoofdstuk 3 - Nieuwe beginselen van civiel procesrecht?	75
3.1	Inleidende opmerkingen	75
3.2	Nieuwe beginselen: new public management (NPM)?	76
3.3	Nieuwe beginselen: waarheidsvinding en de waarheidsplicht?	82
	3.3.1 Art. 21 Rv	82
	3.3.2 De sanctionering van art. 21-22 Rv	86
	3.3.3 Van waarheidsplicht tot beginsel van waarheidsvinding?	89
	3.3.4 Art. 22 Rv	96
	3.3.5 Wel een algemene informatieplicht?	97
3.4	Nieuwe beginselen: effectieve rechtsbescherming?	98
3.5	Conclusie	104
	Hoofdstuk 4 - Sanctionering na schending van een beginsel van procesrecht	105
4.1	Inleiding	105
4.2	Het EVRM: sanctionering achteraf	108
	4.2.1 Art. 46 en 41 EVRM	108
	4.2.2 Art. 13 EVRM: een effectief nationaal rechtsmiddel	111
	4.2.3 Nogmaals: art. 46 EVRM	113
4.3	Nationaal recht: hoger beroep en cassatie	114
4.4	Nationaal recht: herstel en sanctionering via een kortgedingprocedure	116
4.5	Nationaal recht: de verklaring voor recht	118
4.6	Nationaal recht: herroeping	122
4.7	Nationaal recht: aansprakelijkheid van de Staat	124
	4.7.1 Inleiding	124
	4.7.2 Aansprakelijkheid van de Staat wegens onrechtmatige rechtspraak	125
	4.7.3 Aansprakelijkheid in Europees verband	129
	4.7.4 Gewijzigde inzichten (I): aansprakelijkheid van de rechter	137
	4.7.5 Gewijzigde inzichten (II): redelijke termijn en smartengeld	147
	4.7.6 Een alternatief: vergoeding van 'integriteitsschade'	158
4.8	Conclusie	165
	DEEL B BEGINSELEN VAN BURGERLIJK PROCESRECHT	167
	Hoofdstuk 5 - Toegang tot de rechter	169
5.1	Inleidende opmerkingen	169
5.2	Toegang tot de rechter volgens het EVRM	174
	5.2.1 Hoofdpijnen	174
	5.2.2 Sanctionering	184
5.3	Toegang tot de rechter in Nederland	185
5.4	Grenzen aan de toegang en de toelaatbaarheid daarvan	187
	5.4.1 Voorbeelden uit Nederland en op basis van het EVRM	187
	5.4.2 Uitgelicht: debat in Nederland over de kosten van procederen	207
	5.4.3 Afronding: er liggen ook kansen	216
5.5	Toegang en massa(schade)claims	219
	5.5.1 Inleiding	219
	5.5.2 Het EVRM	219

5.5.3	De Europese Unie	221
5.5.4	Nederlands recht: art. 3:305a BW	226
5.5.5	Nederlands recht: de Wet collectieve afwikkeling massaschade	235
5.5.6	Nederlands recht: de Wet afwikkeling massaschade in collectieve acties	237
5.6	Toegang via ADR (en ODR)	240
5.7	Conclusie	251
Hoofdstuk 6 - Onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter		253
6.1	Inleiding	253
6.1.1	Inleiding en belang	253
6.1.2	Wie moet onafhankelijk en onpartijdig zijn?	255
6.1.3	Plan van behandeling	258
6.2	Onafhankelijkheid ten opzichte van 'derden'	258
6.3	Onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoerende en wetgevende macht	261
6.3.1	Inleiding	261
6.3.2	Het EVRM en de onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoerende macht	262
6.3.3	De (rechtspositionele) onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoerende macht naar Nederlands recht	265
6.3.4	Onafhankelijkheid ten opzichte van de wetgevende macht: EVRM en Nederland	267
6.4	Onpartijdigheid van de rechter ten opzichte van de procespartijen	271
6.4.1	De eisen die het EVRM stelt	271
6.4.2	Onpartijdigheid naar Nederlands recht	283
6.4.3	Psychologische aspecten van de onpartijdigheid van de rechter	285
6.4.4	Een zijpad: onpartijdige arbiters	303
6.5	Sanctionering: (preventieve) maatregelen tegen afhankelijkheid en/of partijdigheid	305
6.5.1	Inleiding: hoger beroep en transparantie	305
6.5.2	Europese maatregelen	306
6.5.3	Wraking en verschoning	307
6.6	Zelfregulering en onafhankelijkheid en onpartijdigheid	321
6.6.1	De Leidraad onpartijdigheid en de binding van de individuele rechter	321
6.6.2	De toewijzing van zaken binnen een gerecht	323
6.7	Conclusie	327
Hoofdstuk 7 - Hoor en wederhoor ('fair hearing')		329
7.1	Inleidende opmerkingen	329
7.2	Achtergrond en (rechtseconomische) ratio van hoor en wederhoor	331
7.3	'The right to a fair hearing' uit art. 6 EVRM	334
7.3.1	Introductie	334
7.3.2	Drie aspecten van een eerlijk proces ('fair hearing')	338
7.4	Nederland	344
7.4.1	Inleiding	344
7.4.2	Ad (1): het recht op rechterlijk gehoor	347

7.4.3	Ad (2): het recht op tegenspraak ('adversarial proceedings')	351
7.4.4	Ad (3): gelijkheid der wapenen	354
7.4.5	Grenzen aan hoor en wederhoor	367
7.4.6	Rechtsgevolgen en sancties verbonden aan de schending van hoor en wederhoor	373
7.5	Slotoverweging	374
	Hoofdstuk 8 - Openbaarheid van rechtspraak	377
8.1	Inleidende opmerkingen	377
8.2	Omschrijving en ratio van openbaarheid van rechtspraak	378
8.3	De (vereisten aan de) openbaarheid van rechtspraak op grond van art. 6 EVRM	381
8.3.1	Hoofdpijnen: 'public hearing' en 'public pronouncement'	381
8.3.2	Uitzonderingen op de eis van openbaarheid	388
8.4	Openbaarheid in Nederland	393
8.4.1	Inleiding	393
8.4.2	De openbare terechtzitting	394
8.4.3	De openbare uitspraak	402
8.5	Sanctionering bij schending van het beginsel van openbaarheid	407
8.6	Ontwikkelingen op het gebied van openbaarheid	414
8.6.1	ADR en openbaarheid	414
8.6.2	'Dissenting' en 'concurring opinions'	416
8.6.3	Moderne tijden: van openbaarheid naar transparantie	416
8.7	Slot	425
	Hoofdstuk 9 - Berechting binnen een redelijke termijn	427
9.1	Inleidende opmerkingen	427
9.2	Ratio van het redelijketermijnbeginsel	430
9.3	Enkele feitelijke gegevens inzake de duur van procedures	431
9.4	Art. 6 EVRM: 'within a reasonable time'	435
9.4.1	Inleiding	435
9.4.2	Termijn: begin en eind	436
9.4.3	Termijn: duur	437
9.4.4	Termijn: een vaste termijn?	444
9.5	Rechtsgevolgen (sancties) bij een schending van het beginsel	445
9.5.1	Inleiding: sanctie via het nationale recht	445
9.5.2	EVRM-sanctionering: art. 41 EVRM	448
9.5.3	Sanctionering van een 'systematic problem'	453
9.5.4	Gevolgen voor Nederland: hoofdlijn van het geldende sanctiesysteem	455
9.5.5	Tussenconclusie	465
9.6	De redelijke termijn in het Nederlandse recht	466
9.6.1	Art. 20 lid 1 Rv	466
9.6.2	Tussen partijen: art. 20 lid 2 Rv	473
9.7	Doorwerking in het Nederlandse civiele procesrecht	476
9.7.1	Introductie	476
9.7.2	Enkele versnellingsregels	477
9.7.3	Sanctionering van versnellingsregels	482
9.8	Afronding	483

	Hoofdstuk 10 - De motiveringsplicht van de rechter	485
10.1	Inleiding: achtergrond van de motiveringsplicht	485
10.2	De motiveringsplicht van art. 6 EVRM	488
	10.2.1 Grondslag voor een Europese motiveringsplicht?	488
	10.2.2 De Europese invulling van de motiveringsplicht	490
	10.2.3 Sanctionering bij schending?	494
10.3	De rechterlijke motiveringsplicht in Nederland	495
	10.3.1 Inleiding	495
	10.3.2 Analyse van de wettelijke gronden	495
	10.3.3 De concrete uitwerking van het beginsel	496
	10.3.4 Verdere invulling (omvang) van die norm	498
	10.3.5 De omvang van de motiveringsplicht: het partijdebat en de bewijswaardering	499
	10.3.6 De omvang van de motiveringsplicht: de aard van het geding	504
	10.3.7 De omvang van de motiveringsplicht: de aard van de beslissing	506
	10.3.8 Sanctionering	510
	10.3.9 Tussenconclusie	516
10.4	Motiveringseisen en de cassatieprocedure	517
10.5	Psychologische inzichten inzake rechterlijke besluitvorming en motivering	520
10.6	Conclusie	529
	Hoofdstuk 11 - Partijautonomie en de actieve rechter	531
11.1	Inleidende opmerkingen	531
11.2	Het EVRM en de partijautonomie	533
11.3	De lijdelijkheid van de rechter in Nederland: hoofdlijnen	538
11.4	De voortdurende zoektocht naar balans	544
	11.4.1 De lijn van het betoog	544
	11.4.2 Ontwikkelingen op andere terreinen: eigen balans eerst	545
	11.4.3 De huidige balans in het burgerlijk procesrecht: richting samenwerking	546
	11.4.4 De actieve rechter: een nieuw vertrekpunt	557
11.5	Enkele rechtsvergelijkende notities	557
	11.5.1 De Principles of Transnational Civil Procedure	557
	11.5.2 De algemene trend richting een actieve rechter	558
	11.5.3 Een blik op het Engelse procesrecht	560
11.6	Afronding	566
	Zakenregister	569
	Wetsartikelenregister	573
	Jurisprudentieregister	579

UITGEBREIDE INHOUDSOPGAVE

DEEL A ALGEMENE BESCHOUWINGEN	1
1 Algemene inleiding	3
1.1 Inleidende opmerkingen: doel, focus en benadering	3
1 Inhoud en doelstelling	
2 Focus: EVRM, Nederland en rechtshandhaving; exit Kel	
3 Multidimensionale methode	
4 Rechtsvergelijking	
5 Te eclecticisch?	
6 Onderscheidend karakter	
7 Opbouw van dit hoofdstuk en het vervolg van Deel A	
8 Wat zijn beginselen?	
1.2 Doelen van het burgerlijk procesrecht	12
9 Het burgerlijk procesrecht	
10 Doel: rechtsbescherming of rechtsverschaffing	
11 Doel: geschilbeslechting	
12 Doel: belangenbehartiging	
13 Doel: eigenrichting tegengaan	
14 Doel: rechtsvorming en rechtseenheid	
15 Engeland: CPR	
1.3 Feitelijke context: beleidsmatige en empirische gegevens over conflicten en de rechtspleging in Nederland	18
1.3.1 Conflicten binnen de rechtspleging	18
16 Rechtspleging/burgerlijk procesrecht	
17 Wat is een conflict?	
18 Het ontstaan van conflicten: drie stadia	
1.3.2 Cijfers over de Nederlandse (en Europese) rechtspleging	21
19 Algemene cijfers: instroom	
20 Cijfers uit de Delta	
21 Cijfers uit de Delta (II)	
22 Europese gegevens	
1.3.3 Cijfers = Beleid (?)	25
23 Cijfers vertalen in beleid	
1.4 De invloed van de Raad van Europa en het EVRM	26
1.4.1 Algemeen	26
24 Europese resolutie	
1.4.2 Reikwijdte en werking van het EVRM	27
25 Beschermingsbereik van het verdrag	
26 Interne werking en voorrang	
27 Horizontale werking	
28 Ambtshalve toepassing?	
29 Kort de situatie elders: België	

	30 Toepasselijkheid van art. 6 EVRM in civiele zaken		
	31 Afstand doen van bescherming		
1.4.3	Art. 13 EVRM		33
	32 Effectief nationaal rechtsmiddel?		
1.5	De EU en beginselen van procesrecht		35
	33 Privaatrechtelijke werking van het Handvest Grondrechten EU		
	34 Art. 47 Handvest Grondrechten EU		
1.6	Keuze van de te bespreken beginselen van burgerlijk procesrecht		38
1.6.1	Inleiding		38
	35 Plan van behandeling: keuze voor beginselen		
	36 Schurende beginselen		
1.6.2	Niet apart besproken uitgangspunten van ons burgerlijk procesrecht		40
	37 Inleiding		
	38 Rechtspraak in twee instanties		
	39 Cassatie		
	40 Verplichte procesvertegenwoordiging		
1.7	Afronding		44
	41 Conclusie		
2	Rechtsvinding en de 'multilevel' civiele rechtspleging		45
2.1	Inleiding		45
	42 Doel		
	43 Opzet		
2.2	Rechtsvinding en rechtsvorming in een 'multilevel' rechtspleging		46
2.2.1	Procesrechtelijke rechtsvinding op nationaal niveau		46
	44 Hoofdlijn: formeel recht = materieel recht		
	45 Maar toch een eigen dimensie		
	46 Bijvoorbeeld: rechtszekerheid		
	47 En: publiekrechtelijk karakter		
	48 De rechtspraakanalyse van Zonderland		
	49 Beginselen als bron van rechtsvinding		
	50 Motivering		
2.2.2	Bronnen van het burgerlijk procesrecht (1)		51
	51 Bronnen van procesrecht		
2.2.3	Bronnen van burgerlijk procesrecht (2): zelfregulering via rechtersregelingen		53
	52 Een additionele bron van recht		
	53 Rechtersregelingen		
	54 Verhouding tot art. 35 Rv?		
	55 Rechtersregelingen in de rechtspraak		
	56 Mogelijke invloed op de rechtsvinding?		
	57 Een 'BPR-raad'?		
	58 Andere invloeden?		
	59 Geschilbeslechting en/of rechtsvorming		
	60 Tussenconclusie		
2.2.4	Rechtsvinding en rechtsvorming in het Europese (proces)recht		62
	61 Introductie		
	62 Verhouding Handvest Grondrechten EU en EVRM		
	63 Rechtsvinding inzake het EU-recht		
	64 Rechtsvinding inzake het EVRM		
	65 Tussenconclusie		
2.2.5	'Meergelaagdheid': multilevel burgerlijk procesrecht		70
	66 Nog een internationale component		
	67 Opkomst van ADR		

68	Nog een laatste extra laag: 'procedural justice'	
69	De doorwerking van deze 'meervoudigheid'	
2.3	Slot	74
70	Afronding	
3	Nieuwe beginselen van civiel procesrecht?	75
3.1	Inleidende opmerkingen	75
71	Introductie	
3.2	Nieuwe beginselen: new public management (NPM)?	76
72	'New public management'	
73	Nieuw licht op klassieke waarden	
74	Invloed op organisatieniveau	
75	Spanningen	
76	Efficiency als beginsel? MER als alternatief?	
3.3	Nieuwe beginselen: waarheidsvinding en de waarheidsplicht?	82
3.3.1	Art. 21 Rv	82
77	Waarheidsvinding en de waarheidsplicht zijn 'booming'	
78	Art. 21 Rv	
79	Doel en reikwijdte van art. 21 Rv	
80	Beknopt de situatie elders	
3.3.2	De sanctionering van art. 21-22 Rv	86
81	Sancties	
82	Sancties in een veranderde procescultuur	
3.3.3	Van waarheidsplicht tot beginsel van waarheidsvinding?	89
83	De rechtspraak (1)	
84	De rechtspraak (2)	
85	Een zelfstandig beginsel?	
86	De oudere literatuur daarover	
87	De Bocks pleidooi	
88	De post-De Bock ontwikkelingen	
89	Het is nog te vroeg ...	
3.3.4	Art. 22 Rv	96
90	Inlichtingen vragen	
3.3.5	Wel een algemene informatieplicht?	97
91	Een algemene informatieplicht?	
3.4	Nieuwe beginselen: effectieve rechtsbescherming?	98
92	Wat is 'effectieve rechtsbescherming'?	
93	Een Europees rechtsbeginsel	
94	Ook een Nederlands rechtsbeginsel?	
95	Een eerdere aanzet	
96	Geen onderscheidende kracht ten opzichte van toegang	
3.5	Conclusie	104
97	Afronding	
4	Sanctionering na schending van een beginsel van procesrecht	105
4.1	Inleiding	105
98	Introductie	
99	Twee voorbeelden en het belang van dit probleem	
100	Opbouw	
4.2	Het EVRM: sanctionering achteraf	108
4.2.1	Art. 46 en 41 EVRM	108
101	Art. 46 EVRM	
102	Art. 41 EVRM	

4.2.2	Art. 13 EVRM: een effectief nationaal rechtsmiddel	111
	103 Art. 13 EVRM	
	104 Art. 13 EVRM verwijst naar nationaal niveau	
4.2.3	Nogmaals: art. 46 EVRM	113
	105 Art. 46 EVRM 'revisited'	
4.3	Nationaal recht: hoger beroep en cassatie	114
	106 Herstel ten tijde van de inbreuk	
	107 De bulk te pakken	
	108 Ideale route voor alle betrokkenen?	
4.4	Nationaal recht: herstel en sanctionering via een kortgedingprocedure	116
	109 Kort geding: geen panacee voor alle kwalen	
4.5	Nationaal recht: de verklaring voor recht	118
	110 Een remedie voor Chipshol?	
	111 En het Jeffrey-arrest dan?	
	112 De enkele inbreuk volstaat	
	113 Is dit EVRM-waardig?	
4.6	Nationaal recht: herroeping	122
	114 Herroeping (art. 382 Rv)?	
	115 Het onvermijdelijke belang van 'de ander'	
4.7	Nationaal recht: aansprakelijkheid van de Staat	124
4.7.1	Inleiding	124
	116 Een weinig rooskleurig beeld	
4.7.2	Aansprakelijkheid van de Staat wegens onrechtmatige rechtspraak	125
	117 Het leerstuk van de onrechtmatige rechtspraak	
	118 Terughoudendheid in Nederland sindsdien	
	119 Een enkele uitzondering	
	120 Omzeilen van de terughoudendheid?	
	121 Relatie tot art. 13 EVRM	
4.7.3	Aansprakelijkheid in Europees verband	129
	122 Externe invloed: Köbler en het Hof van Justitie	
	123 Argumentatie	
	124 Rechtsvergelijkende inzichten: de 'Common law'	
	125 België	
	126 Duitsland	
	127 Aanpassing Nederlands recht nodig	
4.7.4	Gewijzigde inzichten (I): aansprakelijkheid van de rechter	137
	128 Eerste stappen	
	129 De zaak Greenworld/NAI	
	130 Een omwenteling?	
	131 EU-'proof' en EVRM-'proof'?	
	132 Overige vereisten ex art. 6:162 BW: causaliteit	
	133 Overige vereisten ex art. 6:162 BW: relativiteit en schade	
4.7.5	Gewijzigde inzichten (II): redelijke termijn en smartengeld	147
	134 Vooraf: inspiratie uit het strafrecht	
	135 Vooraf: inspiratie uit het bestuursrecht	
	136 Terug naar het privaatrecht	
	137 Noodzaak tot wijziging van de jurisprudentie	
	138 Hof Den Haag en de redelijke termijn	
	139 De belastingkamer van de Hoge Raad volgt	
	140 Net als de civiele kamer: het De Bilt-arrest	
	141 Een nieuwe procedure nodig	
	142 De overheid alsnog betrekken in de oorspronkelijke procedure	
	143 Via art. 118 Rv?	

4.7.6	Een alternatief: vergoeding van 'integriteitsschade'	158
	144 Breder toepasbaarheid?	
	145 'Integriteitsschade'	
	146 Dogmatisch kader	
	147 Omvang van de vergoeding	
	148 Tegenwerping en afronding	
4.8	Conclusie	165
	149 Meer en nader onderzoek nodig	
DEEL B BEGINSLEN VAN BURGERLIJK PROCESRECHT		167
5	Toegang tot de rechter	169
5.1	Inleidende opmerkingen	169
	150 Inleiding	
	151 Codificatie	
	152 Toegang tot recht	
	153 Toegang in het dagelijks leven?	
	154 Op wereldschaal	
	155 Plan van aanpak	
5.2	Toegang tot de rechter volgens het EVRM	174
5.2.1	Hoofdpijnen	174
	156 De Golder-uitspraak	
	157 De Airey-uitspraak	
	158 De Steel & Morris-uitspraak	
	159 Samenhang met andere rechten	
	160 Overige rechtspraak	
	161 Reikwijdte: algemeen	
	162 (On)mogelijke inperkingen	
	163 De rol van art. 13 EVRM naast art. 6 EVRM	
5.2.2	Sanctionering	184
	164 EVRM-sancties	
5.3	Toegang tot de rechter in Nederland	185
	165 Art. 17 Gw	
	166 Een herziene Grondwet!	
	167 Impliciet in het wetboek	
5.4	Grenzen aan de toegang en de toelaatbaarheid daarvan	187
5.4.1	Voorbeelden uit Nederland en op basis van het EVRM	187
	168 Grenzen	
	169 Een eenzijdig gezamenlijk verzoek	
	170 Minderjarigen	
	171 Verplichte procesvertegenwoordiging	
	172 Afstand van recht	
	173 Afstand van recht in Nederland	
	174 Verjaring	
	175 Verjaring: vervolg	
	176 Vervaltermijnen	
	177 De oude verzettermijn	
	178 Beroepstermijnen en deurwaarders	
	179 Recht op rechtspraak in twee instanties?	
	180 Rechtsbijstand voor rechtspersonen	
	181 Immunities: EVRM	
	182 Immunitet van jurisdictie; internationale organisaties	

183	Immunititeit van jurisdictie; vreemde staten	
184	Parlementaire immunititeit	
185	Toegang en misbruik	
5.4.2	Uitgelicht: debat in Nederland over de kosten van procederen	207
186	Kosten en toegang; gesubsidieerde rechtsbijstand	
187	Financiële zekerheid	
188	Griffierechten	
189	De zaak Atrecht/Rabobank	
190	Kritische noten in de rechtspraak	
191	Politieke reuring	
191a	Kalmer vaarwater: het primaat bij toegang	
5.4.3	Afronding: er liggen ook kansen	216
192	(Digitale) kansen	
193	Toegang via de EU	
5.5	Toegang en massa(schade)claims	219
5.5.1	Inleiding	219
194	Massaclaims als 'trending topic'	
5.5.2	Het EVRM	219
195	Geen 'actio popularis'	
5.5.3	De Europese Unie	221
196	Collectieve acties in het mededingingsrecht	
197	Collectieve actie in het consumentenrecht	
198	Voorgeschiedenis: collectief verhaal op EU-niveau	
199	Vervolg: een 'Recommendation' en 'Communication'	
5.5.4	Nederlands recht: art. 3:305a BW	226
200	Art. 3:305a BW: karakter	
201	Art. 3:305a BW: ontvankelijkheidsvoorwaarden	
202	Ad (i): wie mag claimen?	
203	Ad (iii): gelijksoortige belangen?	
204	Ad (v): een eigen belang van de rechtspersoon	
205	Ad (vi): representatieve belangenbehartigers?	
206	Art. 3:305a lid 3 BW en art. 1018c Rv	
207	Art. 3:305a BW: in te roepen gevolgen	
208	Schadevergoeding via collectieve actie	
5.5.5	Nederlands recht: de Wet collectieve afwikkeling massaschade	235
209	Meer toegang via de Wet collectieve afwikkeling massaschade	
210	Maar individueel beperkte toegang	
5.5.6	Nederlands recht: de Wet afwikkeling massaschade in collectieve acties	237
210a	Eindelijk een 'class action', nog meer toegang	
210b	Werkt het ook echt zo?	
5.6	Toegang via ADR (en ODR)	240
211	Conflictten oplossen	
212	ADR en toegang	
213	Arbitrage, bindend advies en toegang	
214	ADR: stimulans, géén dwang	
215	Een voorbeeld uit Engeland	
216	Grenzen? De Alassini-zaak	
216a	De Menini-zaak	
217	De verhouding tussen overheidsrechtspraak en mediation	
5.7	Conclusie	251
218	Tot slot	

6	Onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter	253
6.1	Inleiding	253
6.1.1	Inleiding en belang	253
	219 Belang	
	220 Onafhankelijk en onpartijdig in brede zin	
	221 De (aangepaste) Grondwet	
6.1.2	Wie moet onafhankelijk en onpartijdig zijn?	255
	222 Wie? De rechterlijke instantie	
	223 Vier criteria	
	224 De rechterlijke macht in Nederland	
6.1.3	Plan van behandeling	258
	225 Verdere opzet	
6.2	Onafhankelijkheid ten opzichte van 'derden'	258
	226 De buitenwacht	
	227 De 'responsieve' rechter	
	228 De Raad voor de rechtspraak	
6.3	Onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoerende en wetgevende macht	261
6.3.1	Inleiding	261
	229 Twee samenhangende kernwaarden	
6.3.2	Het EVRM en de onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoerende macht	262
	230 De rechter en de uitvoerende macht	
	231 Feitelijke misbruik	
6.3.3	De (rechtspositionele) onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoerende macht naar Nederlands recht	265
	232 De rechtspositie van de rechter	
6.3.4	Onafhankelijkheid ten opzichte van de wetgevende macht: EVRM en Nederland	267
	233 De rechter en de wetgevende macht	
	234 Rechtsvormende taken kunnen 'clashen'	
	235 De Nederlandse praktijk: co-existentie	
6.4	Onpartijdigheid van de rechter ten opzichte van de procespartijen	271
6.4.1	De eisen die het EVRM stelt	271
	236 Neutraliteit en objectiviteit	
	237 De zaak Hauschildt t. Denemarken	
	238 Subjectieve toets	
	239 Objectieve toets	
	240 Geen waterdicht schot: de zaak Kyprianou/Cyprus	
	241 Verdere voorbeelden	
	242 De persoon van de rechter	
	243 Dezelfde cassatierechters	
	244 Bij prejudiciële vragen	
	245 De Procola-zaak	
	246 De Kleyn-zaak	
	247 De Hoge Raad als adviesorgaan	
6.4.2	Onpartijdigheid naar Nederlands recht	283
	248 Sinds jaar en dag vereist	
	249 (Advocaten als) rechter-plaatsvervangers?	
	250 Doorbreking rechtsmiddelenverbod	
6.4.3	Psychologische aspecten van de onpartijdigheid van de rechter	285
	251 Bewijsoordelen door dezelfde rechters?	
	252 Onbevangenheid blijft bestaan (?)	

253	De confirmation bias	
254	Een verklaring voor de confirmation bias?	
255	Kritiek op een robuust bevonden bias	
256	De confirmation bias en voorlopige oordelen	
257	Een vergelijkbaar geval: een incidenteel vonnis	
258	Achtergrond: de vrees voor een structurele aanval	
259	Die motivering overtuigt niet	
260	Nog een vergelijkbaar geval: verwijzing na cassatie	
261	Vergelijkbare gevallen: informatievergaring	
262	Verdere omgang met deze 'bias'?; 'debiasing' en 'open minded' denken	
263	Andere technieken	
264	'Debiasing': denken in alternatieven en motiveren	
265	'Actively open minded thinking'	
266	Nogmaals voorlopige oordelen en de motiveringseisen	
267	Afrondend: een Droste-effect?	
6.4.4	Een zijpad: onpartijdige arbiters	303
	268 Beginselen van arbitrage	
	269 Onpartijdige arbiters	
6.5	Sanctionering: (preventieve) maatregelen tegen afhankelijkheid en/of partijdigheid	305
6.5.1	Inleiding: hoger beroep en transparantie	305
	270 Sanctionering	
	271 Rechtsmiddelen	
	272 Transparantie	
6.5.2	Europese maatregelen	306
	273 Heropening?	
6.5.3	Wraking en verschoning	307
	274 De mogelijkheid van wraking	
	275 Uitputting nationale rechtsmiddelen	
	276 Geharmoniseerde regeling	
	277 Wrakingsgrond	
	278 De wrakingsprocedure	
	279 De wrakingsprocedure (2)	
	280 Rechtsmiddelen?	
	281 Onrechtmatige afwijzing?	
	282 Wraking van de wrakingskamer?	
	282a Wraking van reservisten	
	283 Herhaalde en oneigenlijke wrakingsverzoeken	
	284 Verschonen en terugtrekken	
	285 Keerzijde	
6.6	Zelfregulering en onafhankelijkheid en onpartijdigheid	321
6.6.1	De Leidraad onpartijdigheid en de binding van de individuele rechter	321
	286 De Leidraad onpartijdigheid en nevenfuncties in de rechtspraak	
	287 Een vorm van alternatieve regelgeving	
	288 Binding van de rechter	
6.6.2	De toewijzing van zaken binnen een gerecht	323
	289 Zaakstoedeling	
	290 De Chipshol-zaak	
6.7	Conclusie	327
	291 Afronding	

7	Hoor en wederhoor ('fair hearing')	329
7.1	Inleidende opmerkingen	329
	292 Onderdeel van een ruimer recht op 'fair hearing'	
	293 Hoor en wederhoor wereldwijd	
	294 Specifiek binnen Europa	
7.2	Achtergrond en (rechtseconomische) ratio van hoor en wederhoor	331
	295 Ratio en achtergrond	
	296 Een wijdere blik: rechtseconomie en procesrecht	
	297 Hoor en wederhoor rechtseconomisch bekeken	
7.3	'The right to a fair hearing' uit art. 6 EVRM	334
7.3.1	Introductie	334
	298 Vertrekpunt: 'fair hearing' en drie onderdelen daarvan	
	299 Fair hearing: inhoud	
	300 Hoor en wederhoor op zijn Hollands?	
7.3.2	Drie aspecten van een eerlijk proces ('fair hearing')	338
	301 Ad (1): 'Equality of arms' en het Dombo-arrest	
	302 Uitwerking	
	303 (Aanwezigheid bij) een 'oral hearing'	
	304 Ad (2): Het recht op 'adversarial proceedings'	
	305 De zaak Mantovanelli t. Frankrijk	
	306 Het arrest Fortum Corporation t. Finland	
	307 Ad (3): 'Proper participation': het Kerojärvi t. Finland-arrest	
7.4	Nederland	344
7.4.1	Inleiding	344
	308 'Fair hearing' en art. 19 Rv	
	309 Driedeling in Nederland	
7.4.2	Ad (1): het recht op rechterlijk gehoor	347
	310 Omschrijving	
	311 Recht op een effectieve reactie	
	312 Een later opgemaakt proces-verbaal	
	313 Stukken in het geding	
7.4.3	Ad (2): het recht op tegenspraak ('adversarial proceedings')	351
	314 Omschrijving	
	315 De verlokkingen van internet	
	316 Late of ontijdige overlegging van stukken	
7.4.4	Ad (3): gelijkheid der wapenen	354
	317 Omschrijving	
	318 'Equality' in het bewijsrecht	
	319 Recht op een mondelinge behandeling	
	320 De mondelinge behandeling (vervolg)	
	320a Rechsterswisseling	
	321 Voldoet de mondelinge behandeling?	
	322 Het recht op pleidooi?	
	323 Terechte weigering pleidooi?	
	324 Onterechte weigering pleidooi	
	325 Onterechte weigering pleidooi (2)	
7.4.5	Grenzen aan hoor en wederhoor	367
	326 Inleiding	
	327 Afstand van recht	
	328 Verstekken en verzoeken	
	329 Beslagzaken	
	330 Spoed en gebrek aan belang	

331	Aanvullen van rechtsgronden	
332	Vertrouwelijke stukken	
332a	Omvang van processtukken in hoger beroep	
332b	Vreemde talen	
7.4.6	Rechtsgevolgen en sancties verbonden aan de schending van hoor en wederhoor	373
333	Introductie	
334	Medewerkingsplicht	
335	Sancties	
7.5	Slotoverweging	374
336	Slot	
8	Openbaarheid van rechtspraak	377
8.1	Inleidende opmerkingen	377
337	Inleiding	
8.2	Omschrijving en ratio van openbaarheid van rechtspraak	378
338	Omschrijving	
339	Ratio	
340	Beginsel met nadelen?	
8.3	De (vereisten aan de) openbaarheid van rechtspraak op grond van art. 6 EVRM	381
8.3.1	Hoofdpijnen: 'public hearing' en 'public pronouncement'	381
341	De juridische basis	
342	De zaak Sutter t. Zwitserland	
343	'Public hearing'	
344	'Public pronouncement'	
345	Efficiency mag vooropstaan	
346	Latere rechtspraak (1)	
347	Latere rechtspraak (2)	
348	Latere rechtspraak (3)	
349	Afstand van recht	
8.3.2	Uitzonderingen op de eis van openbaarheid	388
350	Uitzonderingen op eis van een public hearing	
351	Concrete uitzonderingsgronden	
352	Toepassing	
353	Uitzonderingen op de eis van een public pronouncement	
354	De uitzondering op de uitzondering	
8.4	Openbaarheid in Nederland	393
8.4.1	Inleiding	393
355	Bronnen	
8.4.2	De openbare terechtzitting	394
356	Art. 27 Rv en art. 4 RO	
357	Op welke wijze openbaar?	
357a	In welke mate openbaar?	
358	Generieke uitzonderingen	
359	Art. 803 Rv	
359a	Uitzondering i.v.m. COVID-19	
360	Specifieke uitzonderingen	
361	De lijst van uitzonderingen	
362	Art. 28 Rv	
8.4.3	De openbare uitspraak	402
363	Art. 29 Rv en art. 5 RO	
364	Terhandstelling volstaat	

	365	Wijze van openbaarmaking aan derden	
	366	Problemen bij verstrekking aan derden	
	367	Veelheid aan uitspraken	
8.5		Sanctionering bij schending van het beginsel van openbaarheid	407
	368	Diffuse sanctie: nietigheid?	
	369	Herstel of onrechtmatige daad?	
	370	De onrechtmatige daad als herstelmiddel?	
	371	Hulpeloze procedurele rechten?	
	372	Onrechtmatige daad en verklaring voor recht?	
	373	'Integriteitsschade' als oplossing?	
	374	Tussentijds verzet als oplossing ?	
8.6		Ontwikkelingen op het gebied van openbaarheid	414
8.6.1		ADR en openbaarheid	414
	375	Openbare mediation?	
	376	Openbare arbitrage?	
8.6.2		'Dissenting' en 'concurring opinions'	416
	377	Een oud debat over rechtsvinding	
8.6.3		Moderne tijden: van openbaarheid naar transparantie	416
	378	Transparantie	
	379	Ad (1): internet	
	380	Eigen opvatting: alle rechtspraak openbaar?	
	381	Ad (2): moderne omgang met maatschappij en (nieuwe) media	
	382	Transparantie en 'bekritiseerbaarheid'	
	383	Transparantie en het civiele recht	
	384	Focus op gewone civiele zaken	
8.7		Slot	425
	385	Meer belang dan wij beseffen	
9		Berechting binnen een redelijke termijn	427
9.1		Inleidende opmerkingen	427
	386	Inleiding	
9.2		Ratio van het redelijketermijnbeginsel	430
	387	Ratio	
9.3		Enkele feitelijke gegevens inzake de duur van procedures	431
	388	Feitelijke duur bij de rechtbanken	
	389	De kantonrechter	
	390	Gereserveerd	
	391	Afrondend	
	392	Onderling compenseren tussen rechtsgebieden?	
9.4		Art. 6 EVRM: 'within a reasonable time'	435
9.4.1		Inleiding	435
	393	Vertretpunt	
9.4.2		Termijn: begin en eind	436
	394	Totale lengte	
	395	Begin	
	396	Einde	
9.4.3		Termijn: duur	437
	397	Maximale duur: afweging	
	398	(1) De complexiteit van de zaak	
	399	(2) Het gedrag van degene die klaagt over de lange duur	
	400	(3) Het gedrag van de autoriteiten	
	401	(4) Het belang van de klagende partij	

	402 Overige factoren	
	403 Concrete voorbeelden	
9.4.4	Termijn: een vaste termijn?	444
	404 Géén vaste termijnen	
9.5	Rechtsgevolgen (sancties) bij een schending van het beginsel	445
9.5.1	Inleiding: sanctie via het nationale recht	445
	405 Nationaal sanctioneren	
	406 Voorhuis t. Nederland	
9.5.2	EVRM-sanctionering: art. 41 EVRM	448
	407 Art. 41 EVRM	
	408 De zaak Pizzati t. Italië	
	409 De zaak Scordino t. Italië	
	410 Scordino t. Italië: vervolg	
	411 Gebundelde klacht: collectieve actie	
9.5.3	Sanctionering van een 'systematic problem'	453
	412 Rumpf t. Duitsland	
9.5.4	Gevolgen voor Nederland: hoofdlijn van het geldende sanctiesysteem	455
	413 Herstel in oude toestand?	
	414 Positie van de oorspronkelijke procespartij	
	415 Drie te verdisconteren facetten	
	416 Naar een civielrechtelijke oplossing?	
	417 Vestiging van aansprakelijkheid	
	418 Complicatie: een nieuwe procedure nodig	
	419 Omvang van de vergoeding	
	420 Verdere beoordeling	
9.5.5	Tussenconclusie	465
	421 Conclusie	
9.6	De redelijke termijn in het Nederlandse recht	466
9.6.1	Art. 20 lid 1 Rv	466
	422 Belang van art. 20 Rv	
	423 Termijnen	
	424 De rechter waakt	
	425 Bepaling van de redelijke termijn	
	426 Vaststellen van een schending naar Nederlands recht	
	427 Sanctie?	
9.6.2	Tussen partijen: art. 20 lid 2 Rv	473
	428 Partijen zijn zelf verantwoordelijk	
	429 Gerechvaardigd belang van de ander	
	430 Sancties door de rechter?	
	431 Onrechtmatige daad	
	432 'Doorrekenen' in de procedure zelf	
9.7	Doorwerking in het Nederlandse civiele procesrecht	476
9.7.1	Introductie	476
	433 Inleiding	
9.7.2	Enkele versnellingsregels	477
	434 Versnellingsregels	
	435 Versnellingsregels (2)	
	436 Versnellingsregels (3)	
	437 Versnellingsregels (4)	
	438 Versnellingsregels (5)	
	439 Versnellingsregels (6)	
	440 Andere mogelijkheden	

9.7.3	Sanctionering van versnellingsregels	482
	441 Sancties	
9.8	Afronding	483
	442 Conclusie	
10	De motiveringsplicht van de rechter	485
10.1	Inleiding: achtergrond van de motiveringsplicht	485
	443 Introductie: grondslagen en opzet	
	444 Ratio: kwaliteit en vertrouwen	
	445 Ratio: controle, aanvaardbaarheid en rechtsontwikkeling	
10.2	De motiveringsplicht van art. 6 EVRM	488
10.2.1	Grondslag voor een Europese motiveringsplicht?	488
	446 Impliciete eis	
	447 De zaak Van de Hurk t. Nederland	
10.2.2	De Europese invulling van de motiveringsplicht	490
	448 Vervolg: Hirvisaari t. Finland	
	449 En de zaak Jokela t. Finland	
	450 Stap 3: Suominen t. Finland	
	451 De zaak Salov t. Oekraïne	
10.2.3	Sanctionering bij schending?	494
	452 Mogelijke sancties?	
10.3	De rechterlijke motiveringsplicht in Nederland	495
10.3.1	Inleiding	495
	453 Wettelijke grondslagen	
10.3.2	Analyse van de wettelijke gronden	495
	454 Autonome ontwikkeling	
10.3.3	De concrete uitwerking van het beginsel	496
	455 De standaardformulering	
	456 Vaste rechtspraak in lijn met de eisen uit het EVRM	
10.3.4	Verdere invulling (omvang) van die norm	498
	457 Steeds beoordeling in concreto	
10.3.5	De omvang van de motiveringsplicht: het partijdebat en de bewijswaardering	499
	458 Het partijdebat	
	459 Bewijswaardering en motivering	
	460 Enige nadere invulling	
	461 Motivering en deskundigenbericht	
	462 Algemeen: afwijkende omvang van de motiveringsplicht	
10.3.6	De omvang van de motiveringsplicht: de aard van het geding	504
	463 Aard van het geding	
	464 Het kort geding	
	465 Conservatoir beslag	
10.3.7	De omvang van de motiveringsplicht: de aard van de beslissing	506
	466 Aard van de beslissing	
	467 Eigen schuld-oordelen	
	468 Alimentatiebeslissingen	
	469 Materieel vs. processueel	
	470 Materieel vs. processueel: vervolg	
10.3.8	Sanctionering	510
	471 Nationale sanctie? Rechtsmiddelen en doorbreking rechtsmiddelenverbod	
	472 Deze rechtspraak overtuigt niet	
	473 Art. 79 RO	
	474 Aansprakelijkheid als sanctie	

475	Causaliteit?	
476	Structureel bewijsprobleem	
477	Risicotoedeling	
10.3.9	Tussenconclusie	516
478	Gewichtig, maar sanctieloos	
10.4	Motiveringseisen en de cassatieprocedure	517
479	Grond voor cassatie	
480	De Hoge Raad moet zelf ook motiveren	
481	Art. 81 en 80a RO en art. 6 EVRM	
10.5	Psychologische inzichten inzake rechterlijke besluitvorming en motivering	520
482	Psychologie en beslissingen	
483	Leren van psychologie	
484	'Hindsight bias'	
485	'Anchoring'	
486	'Primacy effect'	
487	'Loss aversion'	
488	'Status quo bias' of het 'endowment effect'	
489	'Framing'	
490	Confirmation bias	
491	'Overconfidence'	
492	'Availability heuristic'	
493	'Representativeness' of 'similarity heuristic'	
494	'Nature knows best' en motivering als hulp	
10.6	Conclusie	529
495	Van een ander statuut, ten onrechte	
11	Partijautonomie en de actieve rechter	531
11.1	Inleidende opmerkingen	531
496	Veel debat, maar over welk beginsel?	
497	Opbouw	
498	Partijautonomie in het procesrecht	
11.2	Het EVRM en de partijautonomie	533
499	Art. 6 EVRM zwijgt	
500	De zaak Capuano t. Italië	
501	De zaak Buchholz t. Duitsland	
502	Nogmaals Kerojärvi t. Finland	
503	Resolutie R (84) 5	
504	Afronding	
11.3	De lijdelijkheid van de rechter in Nederland: hoofdlijnen	538
505	Art. 23 Rv	
506	Art. 24 Rv	
507	Art. 149 Rv	
508	Terugtrek van de lijdelijkheid	
509	Terugtrek van de lijdelijkheid: vervolg	
510	De rechter als casemanager?	
11.4	De voortdurende zoektocht naar balans	544
11.4.1	De lijn van het betoog	544
511	Opbouw	
11.4.2	Ontwikkelingen op andere terreinen: eigen balans eerst	545
512	Driedelige ontwikkeling	

Uitgebreide inhoudsopgave

11.4.3	De huidige balans in het burgerlijk procesrecht: richting samenwerking	546
	513 Partijautonomie	
	514 De gezamenlijke verantwoordelijkheid	
	515 De reactie uit Den Haag	
	516 Voortgezet debat in de literatuur	
	517 Dezelfde balans ook ten aanzien van de feiten?	
	518 Het beginsel van de actieve rechter!	
	519 De actieve rechter: toelichting	
	520 Eerste tegenwerpingen en weerlegging daarvan	
11.4.4	De actieve rechter: een nieuw vertrekpunt	557
	521 Tot hoe ver reikt die actieve rechter?	
11.5	Enkele rechtsvergelijkende notities	557
11.5.1	De Principles of Transnational Civil Procedure	557
	522 De actieve rechter en de PTCP	
11.5.2	De algemene trend richting een actieve rechter	558
	523 De situatie in andere stelsels	
11.5.3	Een blik op het Engelse procesrecht	560
	524 Engeland: de Woolf reforms	
	525 'Casemanagement' als plicht	
	526 Coöperatief handelen	
	527 Wettelijke basis	
	528 'Pre-action protocols'	
	529 De zaak Jean F Jones v. University of Warwick	
11.6	Afronding	566
	530 Naar een coöperatief model	
	531 Nadelen?	

ENIGE AFKORTINGEN

AA	Ars Aequi
AB	Administratiefrechtelijk Beslissingen (Rechtspraak voor Bestuursrecht)
ABRVS	Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State
AC	Appeal Cases
ACM	Autoriteit Consument & Markt
ADR	Alternative Dispute Resolution
Afd.	Afdeling
AFM	Autoriteit Financiële Markten
A-G	Advocaat-Generaal
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
All ER	All England Law Reports
art.	artikel
AV&S	Aansprakelijkheid Verzekering & Schade
Awb	Algemene wet bestuursrecht
BGH	Bundesgerichtshof (Duitsland)
BNB	Beslissingen in Belastingzaken
BNP	Bruto Nationaal Product
Bopz	Bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen
BverfG	Bundesverfassungsgericht (Duitsland)
BW	Burgerlijk Wetboek
Cass.	Hof van Cassatie (België)
Cass. 1re civ.	Cour de Cassation, première chambre civil (Frankrijk)
CBb	College van Beroep voor het bedrijfsleven
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEPEJ	European Commission for the Efficiency of Justice
CPR	Civil Procedure Rules
c.q.	casu quo (en/of)
CRvB	Centrale Raad van Beroep
c.s.	cum suis
curs.	cursivering
diss.	dissertatie
e.a.	en anderen
ECHR	Europese Commissie voor de Rechten van de Mens
e.d.	en dergelijke
Ed.	Editor
Eds.	Editors
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
ELI	European Law Institute
ELS	Empirical Legal Studies

ERPL	European Review of Private Law
et al.	en anderen
EU	Europese Unie
e.v.	en verder
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
Fw	Faillissementswet
GC	Grand Chamber (van het EHRM)
GEA EU	Gerecht van eerste aanleg Europese Unie
GG	Grundgesetz
Gw	Grondwet
GwH	Grondwettelijk Hof (België)
HR	Hoge Raad der Nederlanden
HvJ EG	Hof van Justitie Europese Gemeenschappen
HvJ EU	Hof van Justitie van de Europese Unie
i.c.	in casu
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten
JA	Jurisprudentie Aansprakelijkheid
JB	Jurisprudentie Bestuursrecht
jo.	juncto
JOR	Jurisprudentie Ondernemingsrecht
Jur.	Jurisprudentie van het Hof van Justitie
JV	Justitiële Verkenningen
KeI	Programma Kwaliteit en Innovatie
Kifid	Klachteninstituut Financiële Dienstverlening
LPR	Landelijk procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de rechtbanken
L&S	Letsel & Schade
MfN	Mediators federatie Nederland
MJ	Maastricht Journal for European and Comparative Law
M&M	Markt & Mededinging
m.n.	met name
m.nt.	met noot
MvO	Maandblad voor Ondernemingsrecht
MvT	Memorie van Toelichting
MvV	Maandblad voor Vermogensrecht
NiPR	Nederlands Tijdschrift voor Internationaal Privaatrecht
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
NJB	Nederlands Juristenblad
NJCM	Nederlands Juristencomité voor Mensenrechten
NJV	Nederlandse Juristenvereniging
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NjW	Nieuw Juridisch Weekblad
NOvA	Nederlandse Orde van Advocaten
NPM	New Public Management
nr.	nummer
NTBR	Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht
NTER	Nederlands Tijdschrift voor Europees Recht
NTM/NJCM-Bull.	Nederlands Tijdschrift voor Mensenrechten/NJCM-Bulletin

NVvR	Nederlandse Vereniging voor de Rechtspraak
o.a.	onder anderen
O&A	Overheid & Aansprakelijkheid
ODR	Online Dispute Resolution
OK	Ondernemingskamer
p.	pagina
PG	Parlementaire geschiedenis
P-G	Procureur-Generaal
Prg.	De Praktijkgids
PTCP	ALI/Unidroit Principles of Transnational Civil Procedure
R&R	Nederlands Tijdschrift voor Rechtsfilosofie & Rechtstheorie
RabelsZ	Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales privatrecht
Rb.	Rechtbank
RdW	Recht der Werkelijkheid
red.	redactie
resp.	respectievelijk
RHH	Landelijk Procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de gerechtshoven
RMThemis	Rechtsgeleerd Magazijn Themis
RO	Wet op de Rechterlijke Organisatie
r.o.	rechtsoverweging
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
Rvdr	Raad voor de rechtspraak
RvdW	Rechtspraak van de Week
RW	Rechtskundig Weekblad
SEW	Sociaal-Economische Wetgeving: Tijdschrift voor Europees en economisch recht
Sr	Wetboek van Strafrecht
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
Sv	Wetboek van Strafvordering
TAR	Tijdschrift voor Ambtenarenrecht
T&C	Tekst & Commentaar
TCR	Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging
TER	Tijdelijke experimentenwet rechtspleging
TMA	Tijdschrift voor Milieuschade en Aansprakelijkheid
TPR	Tijdschrift voor Privaatrecht
Trb.	Tractatenblad
TvA	Tijdschrift voor Arbitrage
TvC	Tijdschrift voor Consumentenrecht & Handelspraktijken
TvGR	Tijdschrift voor Gezondheidsrecht
TVP	Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade
TvPP	Tijdschrift voor de Procespraktijk
UKHL	United Kingdom House of Lords
VBR	Vereniging voor Burgerlijk Recht
VEU	Verdrag betreffende de Europese Unie
vgl.	vergelijk
VK	Verenigd Koninkrijk

VN	Verenigde Naties
Vol.	Volume
VWEU	Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie
Vzr.	Voorzieningenrechter
WCAM	Wet Collectieve Afwikkeling Massaschade
Wet RRA	Wet Rechtspositie Rechterlijk Ambtenaren
Wgbz	Wet griffierechten burgerlijke zaken
WLR	Weekly Law Reports
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WPNR	Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie
Wrb	Wet op de rechtsbijstand
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
Wvvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
ZEuP	Zeitschrift für Europäisches Privatrecht
ZPO	Zivilprozessordnung

LIJST VAN VERKORT AANGEHAALDE WERKEN

- Ahsmann, *De regierol van de rechter (BPP nr. 26) 2024*
M.J.A.M. Ahsmann, *De regierol van de rechter. Naar harmonie tussen efficiëntie, effectiviteit en rechtvaardigheid (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 26)*, Deventer: Wolters Kluwer 2024.
- Allemeersch 2007
B. Allemeersch, *Taakverdeling in het burgerlijk procesrecht*, Antwerpen: Intersentia 2007.
- Ancery, *Ambtshalve toepassing van EU-recht (BPP nr. XIV) 2012*
A.G.F. Ancery, *Ambtshalve toepassing van EU-recht (Burgerlijk Proces en Praktijk nr. XIV) (diss. Groningen)*, Deventer: Kluwer 2012.
- Asser 1992
W.D.H. Asser, *Salomo's wijsheid. Hoor en wederhoor: een rechterlijk oor voor partijen (oratie Nijmegen)*, Arnhem: Gouda Quint 1992.
- Asser 2000
W.D.H. Asser, *Fair, redelijk en billijk. Over deformalisering in het burgerlijk procesrecht (oratie Leiden) 2000*.
- Asser/Groen/Vranken 2003
W.D.H. Asser, H.A. Groen & J.B.M. Vranken (m.m.v. I.N. Tzankova), *Een nieuwe balans: interimrapport fundamentele herbezinning Nederlands burgerlijk procesrecht*, Den Haag: BJu 2003.
- Asser/Groen/Vranken 2006
W.D.H. Asser, H.A. Groen & J.B.M. Vranken (m.m.v. I.N. Tzankova), *Uitgebalanceerd: eindrapport fundamentele herbezinning Nederlands burgerlijk procesrecht*, Den Haag: BJu 2006.
- Asser/Hartkamp 3-I 2023
A.S. Hartkamp, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 3. Vermogensrecht algemeen. Deel I. Europees recht en Nederlands vermogensrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2023 (5^e druk).

Asser Procesrecht/Asser 3 2023

W.D.H. Asser, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Procesrecht. Deel 3. Bewijs*, Deventer: Wolters Kluwer 2023 (3^e druk).

Asser Procesrecht/Bakels, Hammerstein & Wesseling-van Gent 4 2022

F.B. Bakels, A. Hammerstein & E.M. Wesseling-van Gent, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Procesrecht. Deel 4. Hoger beroep*, Deventer: Wolters Kluwer 2022 (4^e druk).

Asser Procesrecht/Boonekamp 6 2024

R.J.B. Boonekamp, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Procesrecht. 6. Het kort geding*, Deventer: Wolters Kluwer 2024.

Asser Procesrecht/Korthals Altes & Groen 7 2015

E. Korthals Altes & H.A. Groen, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Procesrecht. 7. Cassatie in burgerlijke zaken*, Deventer: Wolters Kluwer 2015 (5^e druk).

Asser Procesrecht/Van Schaick 2 2022

A.C. van Schaick, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Procesrecht. 2. Eerste aanleg*, Deventer: Wolters Kluwer 2022 (3^e druk).

Asser/Scholten Algemeen deel 1974*

P. Scholten, *Mr. C. Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Algemeen deel**, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1974.

Asser/Sieburgh 6-II 2021

C.H. Sieburgh, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 6. Verbintenissenrecht. Deel II. De verbintenis in het algemeen, tweede gedeelte*, Deventer: Wolters Kluwer 2021 (16^e druk).

Asser/Sieburgh 6-IV 2023

C.H. Sieburgh, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 6. Verbintenissenrecht. Deel IV. De verbintenis uit de wet*, Deventer: Wolters Kluwer 2023 (16^e druk).

*Asser/Vranken Algemeen deel** 1995*

J.B.M. Vranken, *Mr. C. Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Algemeen deel***, Deventer: Kluwer 1995.

Asser/Vranken *Algemeen deel**** 2005

J.B.M. Vranken, Mr. C. Asser's handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. *Algemeen deel****, Deventer: Kluwer 2005.

Asser/Vranken *Algemeen deel***** 2014

J.B.M. Vranken, Mr. C. Assers handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. *Algemeen deel*****, Deventer: Kluwer 2014.

Barendrecht & Klijn 2004

J.M. Barendrecht & A. Klijn (red.), *Balanceren en vernieuwen*, Den Haag: Raad voor de Rechtspraak 2004.

Barkhuysen & Van Emmerik, *Europese grondrechten en het Nederlandse bestuursrecht (SBR Wetenschap)* 2023

T. Barkhuysen & M.L. van Emmerik, *Europese grondrechten en het Nederlandse bestuursrecht. De betekenis van het EVRM en het EU-Grondrechtenhandvest (Staats- en bestuursrecht Wetenschap)*, Deventer: Wolters Kluwer 2023 (2^e druk).

Bauw 2011

E. Bauw, *Rechtspraak in tijden van crisis* (oratie UvA Amsterdam), Amsterdam: Vossiuspers 2011.

Bijleveld e.a., *Nederlandse Encyclopedie ELS* 2020

C. Bijleveld e.a. (red.), *Nederlandse Encyclopedie Empirical Legal Studies*, Den Haag: Boom Juridisch 2020.

De Bock, *Tussen waarheid en onzekerheid (BPP nr. XI)* 2011

R.H. de Bock, *Tussen waarheid en onzekerheid: over het vaststellen van feiten in de civiele procedure (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. XI)* (diss. Tilburg), Deventer: Kluwer 2011.

De Bock, in: *Handelingen NJV* 2015-1

R.H. de Bock, 'Grip op kwaliteit', in: R.H. de Bock e.a., *Kwaliteit als keuze in rechtspraak, wetgeving en rechtswetenschap (Handelingen Nederlandse Juristen-Vereniging 2015-1)*, Deventer: Wolters Kluwer 2015, p. 27-139.

De Bock 2017

R.H. de Bock, *De toekomst van de civiele rechtspraak*, Zutphen: Paris 2017.

Van Bogaert 2005

V.V.R. van Bogaert, *De rechter beoordeeld* (diss. Groningen), Antwerpen: Maklu 2005.

Bosch-Boesjes 1991

J.E. Bosch-Boesjes, *Lijdelijkheid in het geding. Een vergelijkend onderzoek naar de mate van zeggenschap van de rechter in de civiele dagvaardings- en verzoekschriftprocedure en in de administratieve procedures* (diss. Groningen), Deventer: Kluwer 1991.

Brenninkmeijer 1987

A.F.M. Brenninkmeijer, *De toegang tot de rechter*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1987.

Brenninkmeijer 1994

A.F.M. Brenninkmeijer, *Rechtspleging*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 1994.

Breuer 2011

M. Breuer, *Staatshaftung für judikatives Unrecht*, Tübingen: Mohr Siebeck 2011.

Coenraad 2000

L.M. Coenraad, *Het beginsel van hoor en wederhoor in het Romeinse procesrecht* (diss. Rotterdam), Deventer: Gouda Quint 2000.

Coenraad e.a., *Afscheid van de klassieke procedure (NJV 2017-1)* 2017

L. Coenraad & P. Ingelse, 'Afscheid van de klassieke civiele procedure?', in: L.M. Coenraad e.a., *Afscheid van de klassieke procedure? (Handelingen Nederlandse Juristen-Vereniging 2017-1)*, Deventer: Wolters Kluwer 2017, p. 13-137.

Van Dam 2023

C. van Dam, *Aansprakelijkheidsrecht*, Den Haag: Boom Juridisch 2023 (4^e druk).

Van Dijk, in: *Handelingen NJV 1983-I*

P. van Dijk, *De op Nederland rustende verplichtingen ter zake van een behoorlijke rechtspraak (Handelingen Nederlandse Juristen-Vereniging 1983-I)*, Zwolle: Tjeenk Willink 1983.

Van Dijk e.a. 2017

P. van Dijk e.a. (red.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, Antwerpen-Oxford: Intersentia 2017 (5th edition).

Dommering, in: *Handelingen NJV 1983-I*

E.J. Dommering, *Het grondrecht op behoorlijke rechtspraak in het Nederlandse civiele recht (Handelingen Nederlandse Juristen-Vereniging 1983-I)*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1983.

Van Duin 2020

J.M.L. van Duin, *Justice for both: Effective judicial protection under Article 47 of the EU Charter of Fundamental Rights and the Unfair Contract Terms Directive* (diss. Amsterdam UvA), Amsterdam 2020.

Van den Eijnden, *Onafhankelijkheid van de rechter* (SteR nr. 3) 2011

P.M. van den Eijnden, *Onafhankelijkheid van de rechter in constitutioneel perspectief. Een wetenschappelijke proeve op het gebied van de Rechtsgeleerdheid* (Staat en Recht nr. 3) (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 2011.

Van Emmerik 1997

M.L. van Emmerik, *Schadevergoeding bij schending van mensenrechten* (diss. Leiden), Leiden: Stichting NJCM-Boekerij 1997.

Gerards 2023

J.H. Gerards, *General Principles of the European Convention on Human Rights*, 2nd edition, Cambridge: Cambridge University Press 2023.

Gerards, in: Gerards e.a., *Waarde, werking en potentie van het EU-Grondrechtenhandvest in de Nederlandse rechtsorde* 2024

J.H. Gerards, 'Het EU-Grondrechtenhandvest: een crashcourse', in: J.H. Gerards e.a., *Waarde, werking en potentie van het EU-Grondrechtenhandvest in de Nederlandse rechtsorde. Preadviezen (Handelingen Nederlandse Juristen-Vereniging 153e jaargang)*, Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 5-94.

Van Gerven/Lierman 2010

W. van Gerven & S. Lierman, *Beginselen van Belgisch privaatrecht. Algemeen Deel. 40 jaar later*, Mechelen: Kluwer 2010.

Giesen 2001

I. Giesen, *Bewijs en aansprakelijkheid* (diss. Tilburg), Den Haag: BJu 2001.

Giesen 2005

I. Giesen, *Handle with care! De waarschuwingplicht in het buitencontractuele aansprakelijkheidsrecht* (oratie Utrecht), Den Haag: BJu 2005.

Giesen, *Alternatieve regelgeving en privaatrecht* (Mon. Pr. nr. 8) 2007

I. Giesen, *Alternatieve regelgeving en privaatrecht* (Monografieën Privaatrecht nr. 8), Deventer: Kluwer 2007.

Giesen, *Rechtsvorming in het privaatrecht* (Mon. BW nr. A3) 2020

I. Giesen, *Rechtsvorming in het privaatrecht* (Monografieën BW nr. A3), Deventer: Wolters Kluwer 2020.

- Gras, Hendrikse & Jongbloed, *Compendium Burgerlijk procesrecht 2024*
E. Gras, R.G. Hendrikse & A.W. Jongbloed, *Compendium van het Burgerlijk procesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2024 (23^e druk).
- De Groot, *Het deskundigenadvies in de civiele procedure (R&P nr. 165) 2008*
G. de Groot, *Het deskundigenadvies in de civiele procedure (Recht & Praktijk nr. 165)* (diss. Amsterdam VU), Deventer: Kluwer 2008.
- De Groot, in: *Handelingen NJV 2012-I*
G. de Groot, 'Waarheidsvinding in het civiele (proces)recht', in: *Waarheid en waarheidsvinding in het recht (Handelingen Nederlandse Juristen Vereniging 2012-I)*, Deventer: Kluwer 2012.
- GS Burgerlijke Rechtsvordering*
A.I.M. van Mierlo, T.F.E. Tjong Tjin Tai & P. Vlas (red.), *Groene Serie Burgerlijke Rechtsvordering*, Deventer: Wolters Kluwer (losbladig).
- Haazen 2013
O.A. Haazen, *Het einde van het doofpotmodel. Tien redenen om wetsvoorstel 33 079 inzake het recht op afschrift aan te scherpen*, Deventer: Kluwer 2013.
- Harris e.a. 2023
D. Harris e.a. (red.), *Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford: Oxford University Press 2023 (5th edition).
- Van der Helm, *Het rechterlijk bevel en verbod als remedie (BPP nr. XXIII) 2023*
J.J. van der Helm, *Het rechterlijk bevel en verbod als remedie (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. XXIII)* (diss. Leiden), Deventer: Wolters Kluwer 2023.
- Hol/Giesen/Kristen 2011
A.M. Hol, I. Giesen & F.G.H. Kristen (red.), *De Hoge Raad in 2025*, Den Haag: Bju 2011.
- Hugenholtz/Heemskerk 2021
W. Hugenholtz & W.H. Heemskerk, voortgezet door W. Heemskerk & K. Teuben, *Hoofdlijnen van Nederlands burgerlijk procesrecht*, Dordrecht: Convoy 2021 (26^e druk).
- Jansen 2000
A.M.L. Jansen, *De redelijke termijn, met name in het bestuursrecht* (diss. Tilburg), Den Haag: Bju 2000.
- Jansen, in: Gerards e.a., *Waarde, werking en potentie van het EU-Grondrechtenhandvest in de Nederlandse rechtsorde 2024*

- K.J.O. Jansen, 'Het Handvest als privaatrechtelijke instrument', in: J.H. Gerards e.a., *Waarde, werking en potentie van het EU-Grondrechtenhandvest in de Nederlandse rechtsorde. Preadviezen (Handelingen Nederlandse Juristen-Vereniging 153e jaargang)*, Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 223-288.
- Ten Kate, in: *Haardt-bundel 1983*
Th.B. ten Kate, 'Procesregels naar de kern genomen', in: W.H. Heemskerk, Th.B. ten Kate & B.C. Punt (red.), *Een goede procesorde. Opstellen aangeboden aan mr. W.L. Haardt (Haardt-bundel)*, Deventer: Kluwer 1983.
- Van Kessel, *NTBR 2014/32*
L.C.W.M. van Kessel, 'HR 28 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:736 (Eiser c.s./ Gemeente De Bilt): redres van schendingen van het recht op berechting binnen een redelijke termijn in civiele procedures', *NTBR 2014/32*.
- Knigge 1998
A. Knigge, *Effectieve toegang tot het civiele geding. Een onderzoek naar de rechtsingang van de civiele procedure ten overstaan van de Nederlandse rechter en het ius standi in iudicio* (diss. Groningen), Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1998.
- Knigge, *De procesovereenkomst (BPP nr. XIII) 2012*
M.W. Knigge, *De procesovereenkomst. Over de vrijheid van partijen het civiele proces vorm te geven (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. XIII)* (diss. Leiden), Deventer: Kluwer 2012.
- Van der Kraats 2017
K. van der Kraats, *De eigen(aardig)heid van de kantonrechter*, Den Haag: Boom Juridisch 2017.
- Van der Kraats 2022
K. van der Kraats, *Het civiele procesrecht als struikelblok* (oratie UU), Den Haag: Boom Juridisch 2022.
- Krans, *Nederlands burgerlijk procesrecht en materieel EU-recht (BPP nr. 12) 2010*
H.B. Krans, *Nederlands burgerlijk procesrecht en materieel EU-recht (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 12)*, Deventer: Kluwer 2010.
- Kuijer 2004
M. Kuijer, *The blindfold of Lady Justice. Judicial Independence and Impartiality in Light of the Requirements of Article 6 ECHR* (diss. Leiden), Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2004.

Lawson/Teuben 2004

R.A. Lawson & K. Teuben, 'De redelijke termijn in het Nederlands burgerlijk procesrecht', in: E.M. Hoogervorst e.a. (red.), *Termijnen, BW-krant jaarboek 20*, Deventer: Kluwer 2004, p. 153-189.

Lewin 2013

G.C.C. Lewin, *Het burgerlijk procesrecht is de pathologie van het recht* (oratie UvA Amsterdam), Amsterdam: Vossiuspers 2013.

Lindenbergh 2011

S.D. Lindenbergh, 'Vermogenrechtelijke remedies bij schending van fundamentele rechten', in: G.E. van Maanen & S.D. Lindenbergh, *EVRM en privaatrecht: is alles van waarde weerloos? (Preadviezen Nederlandse Vereniging voor Burgerlijk Recht 2011)*, Deventer: Kluwer 2011.

Lindijer, *De goede procesorde (BPP nr. IV) 2006*

V.C.A. Lindijer, *De goede procesorde. Een onderzoek naar de betekenis van de goede procesorde als normatief begrip in het burgerlijk procesrecht (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. IV)* (diss. Groningen), Deventer: Kluwer 2006.

Mak 2008

E. Mak, *De rechtspraak in balans* (diss. Rotterdam), Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2008.

Van Mierlo & Van Dam-Lely, *Procederen bij dagvaarding in eerste aanleg (BPP nr. 1) 2011*

A.I.M. van Mierlo & J.H. van Dam-Lely, *Procederen bij dagvaarding in eerste aanleg (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 1)*, Deventer: Kluwer 2011 (2^e druk).

Parl. Gesch. Burgerlijk procesrecht 2002

A.I.M. van Mierlo & F.M. Bart (red.), *Parlementaire Geschiedenis. Herziening van het burgerlijk procesrecht voor burgerlijke zaken, in het bijzonder de wijze van procederen in eerste aanleg*, Deventer: Kluwer 2002.

Peers e.a. 2021

S. Peers e.a. (red.), *The EU charter of fundamental rights. A commentary*, 2nd edition, Oxford: Hart Publishing 2021.

Prechal e.a. 2017

S. Prechal & R.J.G.M. Widdershoven (red.), *Inleiding tot het Europees bestuursrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2017 (4^e druk).

Van den Reek 1997

W.A.J.P. van den Reek, *Mededelingsplichten in het burgerlijk procesrecht* (diss. Tilburg), Deventer: Tjeenk Willink 1997.

Van Schaick 2009

A.C. van Schaick, *Het burgerlijk recht de baas? Over de verwevenheid van burgerlijk recht en burgerlijk procesrecht* (oratie Tilburg), Deventer: Kluwer 2009.

Sluijter, *Sturen met proceskosten* (BPP nr. XII) 2011

P. Sluijter, *Sturen met proceskosten. Wie betaalt de prijs van verstorend procesgedrag? (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. XII)* (diss. Tilburg), Deventer: Kluwer 2011.

Smits, *Artikel 6 EVRM en de civiele procedure* (BPP nr. 10) 2008

P. Smits, *Artikel 6 EVRM en de civiele procedure (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 10)*, Deventer: Kluwer 2008 (2^e druk).

Snijders e.a. 2022

H.J. Snijders e.a., *Nederlands burgerlijk procesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2022 (7^e druk).

Teuben, *Rechtsregelingen in het burgerlijk (proces)recht* (BPP nr. II) 2004

K. Teuben, *Rechtsregelingen in het burgerlijk (proces)recht (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. II)* (diss. Leiden), Deventer: Kluwer 2004.

Tzankova, *Toegang tot het recht bij massaschade* (R&P nr. 150) 2007

I.N. Tzankova, *Toegang tot het recht bij massaschade (Recht en Praktijk nr. 150)* (diss. Tilburg), Deventer: Kluwer 2007.

Vlemminx 2013

F.M.C. Vlemminx, *Het moderne EVRM*, Den Haag: Bju 2013.

Widdershoven e.a. 2023

R.J.G.M. Widdershoven e.a., 'Article 47 of the Charter and the Netherlands. A World to Win', in: M. Bonelli e.a. (red.), *Article 47 of the EU Charter and Effective Judicial Protection, Volume 2: The National Courts' Perspectives*, Bloomsbury 2023, p. 151-179.

Van der Wiel 2004

B.T.M. van der Wiel, *De rechtsverhouding tussen procespartijen (Recht en Praktijk nr. 128)* (diss. Leiden), Deventer: Kluwer 2004.

Zonderland 1976

P. Zonderland, *Privaatrechtspleging in grondtrekken*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1976.

ZAKENREGISTER

(Verwezen wordt naar de nummers)

- Aansprakelijkheid / 7, 25, 32, 92-94, 96, 100, 116-146, 168, 176, 180, 182, 200, 201, 207, 308, 329, 336, 417, 426, 431, 442, 474-477, 520
- Aanvullende stelplicht / 517
- Aanvulling rechtsgronden / 28, 331, 507-509
- Aard van de beslissing / 448, 457, 466-469
- Aard van het geding / 457, 463
- Actieve rechter / 3, 6, 35, 387, 442, 496 e.v.
- ADR / 17, 67, 69, 155, 198, 211-217, 375
- Adversarial proceedings / 298, 304-306, 314, 315
- Afstand van recht / 31, 172, 173, 212, 219, 303, 327, 347, 349, 358
- Alimentatiezaken / 53, 463, 468
- Ambtshalve toepassing EVRM / 28
- Anchoring / 485
- Arbitrage / 31, 152, 168, 173, 211, 213, 268, 269, 375, 376, 520
- Availability heuristic / 492
- Begin procedure / 393-395
- Behoorlijke rechtspleging / 252, 446, 455, 456, 514, 530
- Belang klagende partij / 401
- Belangenbehartiging / 12
- Bestuurlijke boete / 135
- Beperkingen toegang tot de rechter / 161
- Beperkte motivering(spllicht) / 265, 461, 462, 464, 467, 484, 494
- Bescherming privéleven / 351, 361, 367, 384
- Beslagzaken / 329
- Bevel / 98
- Bewijsaanbod / 83, 261, 318, 517
- Bewijsrecht (nieuw) / 78, 88, 91, 94, 99, 261, 302, 305, 308, 318, 329, 435, 461, 476, 506, 515, 517
- Bewijslastomkering / 476
- Bewijswaardering / 261, 265, 299, 305, 318, 441, 455, 458-460, 467, 484, 517
- (Billijke) genoegdoening / 102, 103, 110, 112, 113, 115, 116, 145, 147, 290, 407, 452
- Bindend advies / 160, 173, 211, 213, 308, 375, 376, 462, 520
- Bronnen (van burgerlijk procesrecht) / 3, 4, 7, 42, 43, 51, 52, 60, 70, 125, 355
- Casemanagement / 215, 511, 525-529, 531
- Casemanager / 510, 514, 517
- Cassatie / 29, 35, 39, 55, 56, 77, 99, 100, 106-108, 118, 125, 140, 178-180, 182, 189, 190, 209, 243, 249, 251, 257, 259, 266, 271, 280, 307, 319, 320, 335, 336, 369, 390, 391, 425, 452, 462, 473, 479, 481
- Causaliteit / 132, 207, 208, 335, 370, 372, 475-477
- CEPEJ / 22
- Civil Procedure Rules / 15, 76, 80, 151, 215, 525-529
- Claimcode / 205
- Collectieve actie / 94, 194, 196-200, 203, 205, 207, 208, 411
- Comparitie
zie: *Mondelinge behandeling*
- Complexiteit (van de zaak) / 157, 397, 398
- Concurring opinion / 377
- Confirmation bias / 18, 251-256, 258, 260-262, 264, 266, 267, 490
- Conflicten (cijfers) / 16-23, 56, 211, 217, 375, 429, 514
- Conflictoplossing / 11, 57, 76, 152, 211, 217, 375
- Conservatoir beslag / 302, 329, 368, 465
- Coöperatief model / 530
- COVID-19 / 356, 359a, 361
- Derden / 357a
- Dissenting opinion / 337, 345, 358, 377, 382, 383
- Doenvermogen / 153, 518
- Doelen van het burgerlijk procesrecht / 9-15
- belangenbehartiging / 12
 - eigenrichting tegengaan / 13
 - geschilbeslechting / 11
 - rechtsbescherming / 10
 - rechtseenheid / 14
 - rechtsverschaffing / 10
 - rechtsworming / 14
- Doorbreking rechtsmiddelenverbod / 250, 308, 471
- Dynamische interpretatie / 64
- Effectief (nationaal) rechtsmiddel / 32, 96, 98, 99, 103-105, 109, 113, 127, 140, 145, 163, 273, 275, 374, 405, 410, 412, 417, 418, 421, 427, 442
- Effectieve reactie / 311
- Effectieve rechtsbescherming / 7, 27, 34, 71, 92-97, 109, 157, 203, 216, 432, 476

- Effective remedy
zie: Effectief nationaal rechtsmiddel
- Effectiviteit / 72-74, 92, 132, 138, 149, 228, 387
- Efficiëntie / 42, 71-76, 96, 162, 228, 252, 256, 259, 265, 266, 345, 470
- Eerbiediging privéleven
zie: Bescherming privéleven
- Eigen schuld / 28, 207, 208, 408, 467, 494
- Eindpunt procedure / 396, 397
- Equality of arms / 158, 159, 298, 301-303, 309, 317-319, 328, 450, 519, 520
- Europeanisering / 61
- Exhibitieplicht / 90, 435
- Faillietverklaring / 241, 358, 465
- Fair hearing / 64, 158, 159, 292, 298-300, 302-304, 307, 308, 319, 321, 342, 502
- Fair trial / 6, 35, 99, 117, 133, 145, 158, 159, 292, 298, 307, 339, 342, 346, 348, 446, 472, 500, 502, 531
- Fatsoenlijke rechtspleging
zie: Behoorlijke rechtspleging
- Feitelijk misbruik / 230, 231
- Floodgate / 146
- Framing / 18, 489
- Gedrag
 – klager / 397, 399, 408
 – autoriteiten / 397, 400
- Geheime stukken / 332
- Gelijkheid der wapens
zie: Equality of arms
- Gemotiveerde betwisting / 517
- Geschilbeslechting / 11
- (Gesubsidieerde) rechtsbijstand / 17, 19, 25, 51, 157-159, 165, 167, 171, 180, 186, 191a, 212
- Getuigenverhoor / 110, 240, 290, 318, 350, 356, 471
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid / 429, 511, 513-517, 521
- Goede zeden / 351, 361
- Grenzen
 – bij hoor en wederhoor / 326
 – bij toegang tot de rechter / 152, 155, 160, 161, 168, 216
- Griffierechten / 19, 108, 150, 160, 171, 180, 186, 188-191a, 212, 218, 310
- Groepsdenken / 483
- Grof plichtsverzuim / 129, 130, 131
- Heropening / 273
- Herroeping / 85, 114, 115, 260, 273, 435
- Herstel / 18, 38, 101, 102, 106, 107, 109, 112, 115, 129, 136, 137, 145, 179, 271, 323, 324, 369, 370, 413-416, 432, 452
- Hindsight bias / 484
- Hoger beroep / 19, 30, 38, 99, 100, 106-108, 144, 145, 158, 176-179, 187, 190, 218, 237, 241, 249-251, 257, 259, 261, 266, 267, 270, 271, 276, 280, 283, 296, 305-307, 312, 316, 319, 320, 322, 324, 325, 335, 346, 369, 370, 374, 390, 399, 402, 439, 445, 448, 450, 452, 456, 463, 470-472, 479
- Hoor en wederhoor / 2, 35, 36, 42, 55, 106, 117, 133, 144, 145, 147, 269, 277, 292 e.v., 340, 345, 348, 387, 422, 434, 441, 444, 450, 454, 460, 471, 472, 495, 508, 509, 514
- Horizontale werking EVRM / 27, 396, 428, 431
- Immateriële schade (vergoeding) / 128, 135, 138, 140, 145, 148, 164, 281, 408, 417, 477
- Immunititeit / 124, 181-184
- Incidenteel vonnis / 257
- Informatieplicht / 79, 90, 91, 435, 441
- Integriteitsschade / 100, 145, 146, 149, 373, 374, 452, 477
- Interne werking EVRM / 26
- Judicial immunity / 124
- Kel / 2, 10, 76, 192, 319, 378, 386, 433, 515, 519
- Klare taal / 457
- Koppositie / 379
- Kort geding / 29, 32, 40, 48, 99, 109, 141, 150, 171, 219, 249, 285, 369, 388, 457, 464, 465
- Legitiem doel / 161, 162, 180, 184, 216
- Leidraad onpartijdigheid en nevenfuncties in de rechtspraak / 52, 225, 226, 277, 278, 284, 286, 288
- Litis finire opportet / 117, 123, 387
- Livestream / 357, 384
- Loss aversion / 487, 488
- Maatschappelijk effectieve rechtspraak (MER) / 71, 72, 76, 228
- Margin of appreciation / 64, 161, 174, 352, 410, 447, 451
- Massaschade(claims) / 155, 194, 197, 199, 208, 209
- Materiële schade (vergoeding) / 160, 164, 452
- Maximale duur / 397, 404
- Medewerkingsplicht / 334
- Mediation / 17, 19, 20, 23, 51, 52, 67, 152, 153, 191a, 211-217, 375, 376, 520
- Meergelaagdheid / 3, 4, 6, 7, 42, 43, 60, 62, 65, 66
- Minderjarigen / 170, 175, 351, 359, 361
- Misbruik van procesrecht / 161, 185, 506
- Misbruik (wraking) / 283
- Mondelinge behandeling / 67, 81, 90, 256, 266, 303, 308, 310, 312, 319-322, 324, 325, 327, 328, 343, 348, 356, 369, 434, 436, 470, 509, 510, 515, 516
- Mondelinge uitspraak / 454
- Motiveringsplicht / 117, 264, 265, 292, 316, 339, 340, 443 e.v.

- Multilevel
zie: Meergelaagdheid
- Nationale veiligheid / 351, 361
- Naturalism / 494
- New public management / 7, 71, 72, 228
- Nietigheid / 368, 369
- Objectieve onpartijdigheid / 236, 239, 240, 241, 246
- ODR / 67, 69, 185, 211, 212-214, 217, 375, 520
- Omvang motiveringsplicht / 447, 448, 458, 462-464, 466
- Omvang schadevergoeding / 146, 147, 164, 419, 421
- Omvang processtukken / 55, 57, 168, 332a
- Onafhankelijkheid
zie: Onafhankelijkheid rechter
- Onafhankelijkheid rechter / 2, 35, 72, 73, 75, 123, 124, 166, 209, 219 e.v., 339, 340, 375, 381, 383, 444
- Oneigenlijk wrakingsverzoek / 283
- Onrechtmatige daad / 109, 110, 112, 117, 118, 121, 125, 128, 129, 137, 138, 140, 143, 144, 281, 285, 290, 369, 370, 372, 374, 417, 427, 431, 441, 442, 467
- Onrechtmatige rechtspraak / 116, 117, 119-124, 127-130, 132, 133, 137, 138, 144, 281, 335, 370, 372, 374, 417, 427, 474
- Onredelijke vertraging / 84, 115, 421, 423, 425, 428, 431, 438
- Onpartijdigheid
zie: Onpartijdigheid rechter
- Onpartijdigheid rechter / 3, 35, 72, 73, 75, 117, 118, 147, 166, 219 e.v., 308, 335, 339, 340, 381, 400, 444, 471, 474
- Onschuldpresumptie / 119
- Openbaarheid van rechtspraak / 35, 147, 319, 337 e.v.
- Openbare orde / 28, 351, 361
- Overconfidence / 253, 490, 491
- Partijautonomie / 4, 6, 35, 89, 90, 97, 168, 209, 261, 387, 392, 423, 437, 497 e.v.
- Partijdebat / 457, 458, 460, 464, 468, 514
- Pleidooi / 55, 57, 58, 118, 140, 308, 320-325, 388, 434, 462, 486
- Prejudiciële vragen / 122, 143, 159, 244, 449
- Primacy effect / 486
- Privacy / 340, 346, 351, 365, 380, 381, 384
- Principles of Transnational Civil Procedure / 4, 80, 151, 219, 293, 337, 386, 443, 522
- Procedural justice / 43, 68, 69, 72, 214
- Procedurele rechtsvinding / 48, 50
- Procesbelang / 110, 111, 157, 170, 177, 183, 208, 290, 330, 401, 435, 506
- Proceskosten / 81, 108, 141, 145, 148, 186, 187, 190, 191, 212, 215, 283, 421, 441, 462
- Procesrechtelijke rechtsvinding / 48, 50
- Procesreglement / 52-55, 57, 58, 316, 323, 332a, 357, 423, 438
- Processtukken / 55, 150
- Profileren / 380
- Proper participation / 298, 306, 307, 502
- Proportionaliteit / 161, 162, 351, 352, 361
- Psychologische inzichten: / 3, 262, 263, 484-491
- anchoring / 485
 - availability heuristic / 492
 - framing / 18, 489
 - loss aversion / 487, 488
 - naturalism / 494
 - overconfidence / 253, 490, 491
 - primacy effect / 486
 - representativeness / 493
 - status quo bias / 488
- Public hearing / 341-343, 346-348, 350, 354
- Public pronouncement / 341, 342, 344, 346, 353
- Ratio / 76, 94, 177, 190
- hoor en wederhoor / 292, 295, 296
 - openbaarheid / 337, 338, 342, 347
 - redelijke termijn / 386, 387
 - motiveringsplicht / 343-345
- Recht op tegenspraak
zie: Hoor en wederhoor
- Rechterlijke instantie / 109, 122, 145, 175, 328, 219, 222, 223, 400, 402, 403, 446, 481
- Rechterlijk gehoor
zie: Hoor en wederhoor
- Rechter-plaatsvervanger / 249, 286
- Rechtsregelingen / 53-59, 287, 288
- Rechtswisseling / 320a
- Rechtsbescherming / 7, 10, 12, 27, 32-34, 39, 62, 71, 76, 92-97, 109, 122, 125, 150, 157, 166, 179, 200, 203, 204, 213, 214, 216, 221, 228, 283, 329, 332a, 476, 512
- Rechtsbijstand
zie: Gesubsidieerde rechtsbijstand
- Rechtseconomie / 3, 296, 297
- Rechtseenheid / 14, 39, 186, 228, 339, 445, 481, 517
- Rechtsmiddel / 28, 38, 92, 93, 98-100, 104, 106, 108, 110, 117, 120, 121, 123, 125, 129, 130, 132, 134, 135, 137, 140, 143, 160, 178, 183, 259, 266, 271, 275, 276, 280, 282, 290, 368, 370, 374, 390, 396, 404, 405, 407, 417, 439, 471, 473, 495
- Rechtsmiddelenverbod / 280, 471
- Rechtsontwikkeling / 14, 50, 56, 191, 339, 445, 481
- Rechtspersoon / 25, 63, 180, 201-204, 208

- Rechtsstaat (rechtsstatelijk) / 8, 64, 72, 75, 76, 97150, 162, 188, 191, 217-219, 227, 234, 235, 291, 295, 382, 383, 385, 387, 516, 520
- Rechtsvergelijking / 4, 63, 497, 511, 523, 530
- Rechtsverschaffing / 10
- Rechtsvinding / 7, 14, 42 e.v., 234, 235, 377
- Rechtsvorming / 14, 39
- Rechtszekerheid / 46-48, 102, 139, 140, 174, 190, 228, 445, 459, 517
- Redelijke termijn / 3, 30, 35, 36, 72, 75, 99, 100, 103, 117, 128, 134, 135, 137-140, 143-145, 159, 166, 221, 256, 281, 324, 325, 340, 345, 379, 386 e.v., 500, 501, 520, 523
- Redelijkheid en billijkheid / 8, 174, 175, 429
- Reflective equilibrium / 64
- Regie(rol) / 55, 76, 207, 320, 400, 425, 433, 436, 496, 498, 508-510, 515, 517, 518
- Reikwijdte EVRM / 25, 49, 160, 161
- Reikwijdte toegang tot de rechter
zie: Beperkingen toegang tot de rechter
- Relativiteit / 132, 133
- Representatieve vorderingen / 197
- Representativeness / 493
- Res judicata / 123
- Reservisten / 282a
- Responsieplicht / 460
- Responsieve rechter / 227
- Rewe-Comet-doctrine / 92
- Sancties / 98 e.v.
 - hoor/wederhoor / 310, 333, 335
 - motiveringsplicht / 83, 259, 266, 452, 471, 472, 474, 478, 482, 495
 - onafhankelijkheid / 225, 232, 270, 273, 277, 291
 - onpartijdigheid / 225, 232, 270, 273, 277, 291
 - openbaarheid / 338, 368-371, 374, 385
 - redelijke termijn / 405, 407, 408, 413, 414, 427, 430, 432, 433, 435, 436, 438, 441
 - toegang tot de rechter / 164, 190
 - waarheidsplicht / 81, 82
- Samenwerkingsplicht / 428, 526
- Schadevergoeding / 32, 99, 104, 109-111, 115, 116, 121, 125, 127, 128, 131, 135-141, 145, 148, 158, 159, 180, 199, 200, 207, 208, 305, 373, 388, 395, 396, 408, 409, 411, 416-419, 452, 475, 485
- Schaden rechtspleging / 84, 351, 361, 425
- SLAPPs / 185
- Social media / 315, 381
- Spoed / 330, 403, 465
- Staatsaansprakelijkheid / 7, 124, 180, 308, 335, 336, 417, 442, 474, 475, 477
- Status quo bias / 488
- Subjectieve onpartijdigheid / 236-238, 240
- Subsidiariteitsbeginsel / 98, 409, 449
- Substantiëringsplicht / 79, 82, 435, 441, 509
- Systematic problem / 105, 386, 412
- Taakverdeling / 204, 240, 496, 499
- Teleologisch / 63
- Third party litigation funding / 192
- Toegang tot de rechter / 19, 21, 28, 35, 72, 75, 96, 97, 141, 150 e.v., 271, 385, 386, 441, 446, 481, 499, 531
- Toepasselijkheid EVRM / 30
- Toepassing Handvest Grondrechten EU / 33, 34, 62
- Toeslagenaffaire / 191a, 512
- Transparantie / 71-75, 272, 337, 378, 381-384
- Tribunal established by law / 230
- Uitlegmethoden / 63, 64
- Uitvoerende macht / 225, 229, 230, 232, 233
- Vaste termijnen / 393, 404, 419, 426
- Verbod / 98
- Verhouding Handvest Grondrechten EU/EVRM / 62, 180
- Verjaring / 28, 77, 174, 175, 218
- Verklaring voor recht / 100, 110, 112, 203, 207, 290, 372, 374, 452
- Verplichte procesvertegenwoordiging / 35, 40, 157, 171, 180, 193
- Verschoning / 249, 274, 276, 278, 284
- Versnellingsplicht / 399
- Versnellingsregels / 433-439, 441
- Verstek / 177, 178, 183, 328, 388
- Vervaltermijn / 176
- Verwijzing na cassatie / 260
- Voorlopig bewijsoordeel / 266
- Voorlopig getuigenverhoor
zie: Getuigenverhoor
- Vooroverleg bij collectieve actie / 206
- Voortvarende rechtspleging / 417, 425, 429, 441
- Vreemde taal / 332b
- Waarheidsplicht / 77-80, 83-87, 89, 90, 97, 435, 509, 517
- Waarheidsvinding / 7, 71, 77, 78, 82-89, 91, 97, 425, 506, 516, 520
- WCAM / 199, 209, 210, 509
- Wetgevende macht / 225, 229, 233
- Wraking / 274-284, 286, 289, 400
- Zelfregulering / 43, 52, 54, 56, 57, 59, 60, 65, 69, 205, 225, 277, 286, 289
- Zwaardere motivering (eisen) / 462, 466

WETSARTIKELREGISTER

(Verwezen wordt naar de randnummers)

<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>	<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>
Algemene wet bestuursrecht (Awb)		3:307	10
		3:310	174, 175
8:15	276, 278		
8:15-8:18	278	<i>Boek 6</i>	
8:16	279	6:2	48
8:17	279	6:52	13
8:18	279, 280	6:89	77, 176
8:26	142, 416	6:95	456
8:29	332	6:96	207
8:62	355, 361	6:97	456, 467
8:73	135	6:101	467
8:78	355	6:105	132
8:79	355	6:106	128, 135, 138, 140, 146, 373, 417
Burgerlijk Wetboek (BW)		6:162	102, 109, 117, 132, 137
		6:191	176
<i>Boek 1</i>		6:193a e.v.	202
1:28	12	6:236	173
1:88	83	6:240	200, 206, 395
1:234	170	6:248	214
1:250	170	6:265	13
1:252	169		
1:255	466	<i>Boek 7</i>	
1:378	170	7:17	176
1:381	170	7:23	77
1:406	505	7:440	250
		7:685	53
<i>Boek 3</i>		7:904	160, 214, 216, 308
3:12	49	7:907	209
3:13	431	7:908	199, 209, 210
3:37	173	7:909	210
3:86	176		
3:290	12	Bürgerliches Gesetzbuch (BGB)	
3:296	10, 98, 100	839	126
3:297	10		
3:303	168, 506	Charter of Fundamental Constitutional Principles of A European Democracy	
3:305	199	10	103, 151, 219, 293, 337, 386
3:305a	199, 200, 201, 203, 205-208, 210a		
3:305b	202		
3:305c	202		
3:305d	202		

<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>	<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>
Civil Procedure Rules (CPR)			237, 242, 245, 252, 257-259, 268, 270, 276, 277, 280, 281, 288- 290, 292, 295, 298-300, 302, 306-308, 311, 312, 315, 318, 320-322, 329, 337, 339, 341-349, 351, 353, 354, 357-359, 361, 363, 364, 370, 371, 373, 374, 376, 384, 386, 387, 393, 396, 400, 402, 405, 407, 408, 411, 414, 417, 422, 425-427, 429, 431, 438, 439, 441, 443, 446-448, 452, 472, 474, 477, 481, 490, 495, 499-504, 520
1.1	15, 76, 525, 529		
1.3	526, 530		
1.4	215, 525, 526, 527, 530		
3.1	527, 528		
3.10	527		
22.1	80		
Code Civil			
10	80		
Code de procédure civil			
		8	109, 148, 342
6	80	10	384
10	80	13	2, 32, 34, 51, 92, 93, 96, 98, 99, 103-105, 109, 111, 121, 124, 127, 128, 131, 135, 138, 140, 145, 148, 149, 160, 163, 168, 216, 273, 290, 374, 387, 393, 405, 407, 412, 417, 418, 421, 427, 442
11	80		
Draft Common Frame of Reference (DCFR)			
VI.-2:203	112		
ELI/UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure			
		34	103
		35	302
		37	406
Rule 2	293, 386, 516, 523	41	101, 102, 103, 123, 143, 370, 374, 405, 407, 408, 410, 412, 452, 477
Rule 4	293, 516, 523		
Rule 6	516, 523		
Rule 11	293	46	101, 105, 149, 412, 413
Rule 17	337	50	112, 407
Rule 24	80	53	34, 62
Rule 49-50	523		
Rule 50	516		
Rule 131	443		
Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)			
		50	102
Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) (oud)			
Faillissementswet (Fw)			
		4	358, 359
		66	30, 341, 356
Grondwet (Gw)			
1	25		
2	104, 132, 148		
3	32, 148		
5	111, 148		
6	2, 4, 6, 24-28, 30-32, 34, 38, 40, 49, 50, 51, 62, 64, 68, 76, 92, 93, 96-100, 103, 106, 107, 109, 110, 114, 117, 119, 127, 128, 136-140, 143-146, 151, 156-161, 163, 165, 167, 170, 174, 175, 177-180, 182, 183, 186, 189, 209, 210, 214- 216, 219-223, 230-232, 236,	17	51, 92, 96, 151, 160, 165, 166, 173, 219, 221, 355, 386, 453
		18	165, 167, 180, 186
		92-95	26
		93-94	26
		112	165, 224
		113	224

Artikel	Nummer	Artikel	Nummer
116	224, 233		
116-117	232		
117	221		
120	165, 234, 235		
121	355, 363, 443, 453, 454, 477, 479		
Grundgesetz (GG)			
34	126		
Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (Handvest Grondrechten EU)			
47	2, 34, 40, 49, 51, 62, 63, 92, 93, 100, 103, 151, 160, 165, 179, 180, 186, 189, 193, 216, 219, 228, 292, 294, 337, 386, 443		
51	33		
52	34, 62, 180		
53	34, 62		
Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR)			
14	2		
Landelijk procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de gerechtshoven 2012 (oud)			
2.9.4	55, 323		
Landelijk Procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de rechtbanken (LPR)			
1.10	423		
1.12	438		
1.13	438		
2.5	438		
2.6	438		
5.5.	438		
Medische Tuchtwet (MTW)			
5	118		
Gedragsregels voor de MfN-registermediator			
4	375		
5	375		
6	375		
		MfN-Mediationreglement	
		6.1	375
		7	375
		Pilotreglement	
		1.6	438
		Principles of Transnational Civil Procedure (PTCP)	
		1.1	219
		1.4	293
		3	293
		5.4	293
		5.5	293
		7	386
		7.2	429
		11.1	429
		11.2	429
		14.1	424, 522
		14.3	522
		16	80
		16.1	293
		22.2	522
		23.1	400
		23.2	400, 443
		Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (Protocol 1 EVRM)	
		1	160, 188
		Richtlijn 2003/71/EG betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van Richtlijn 2001/34/EG (Prospectusrichtlijn)	
		6	94
		Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU)	
		6	62
		19	61, 63, 92, 93, 228
		Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)	
		81	51

<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>	<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>
Weens Verdrag inzake het Verdragenrecht		Wet van 24 juni 2020, houdende regels inzake invoering van een tijdelijke mogelijkheid voor experimenten in de rechtspleging (Tijdelijke Experimentenwet rechtspleging)	
31	64		
Wet Algemene Bepalingen (Wet AB)		1	88
12	234, 235	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)	
Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz)		19	308, 309, 311, 312, 318, 509, 515
35	145	20	84, 100, 323, 325, 386, 393, 396, 399, 422-424, 427-431, 441, 509
Wet griffierechten burgerlijke zaken		21	77, 78, 80, 81, 83, 85, 87, 88, 90, 91, 334, 435, 509, 517
3	180, 190	22	78, 79, 81, 90, 91, 261, 265, 332, 340, 435, 509, 517
4	190	22a	90, 212, 340
Wet op de rechterlijke organisatie (RO)		22b	82, 90
2	224	23	454, 505, 515
4	355, 356, 359, 368	24	79, 313, 454, 460, 497, 506-508, 514, 515, 521
4-5	368	25	28, 331, 497, 507, 508, 515
5	355, 363, 368, 443, 453	26	284, 400
7	339	27	337, 340, 351, 355, 356, 360, 361, 370, 374
12	277, 286	28	355, 362
13a	280, 407	29	337, 355, 357, 357a, 363, 365, 366, 370, 374
26	280	29a	454
74	247	30	443, 453, 454, 460, 479
79	55, 425, 473, 479	31	168, 308, 335
80	39, 48, 179, 308, 479	35	54
80a	472, 481	36	221, 277, 278
81	39, 127, 132, 212, 449, 480, 481	36-41	276
83	336	37	277, 279, 283
97	179	38	279
Wet op de rechtsbijstand (WRB)		39	179, 277, 279, 280, 283, 284
12	180	40	284
Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren (Wrra 1957)		42	302
		44	302
42	130	69	308
44	272	69 e.v.	168
46b-46q	232	79	40, 171
46d	232	80	40
		81	177
		85	314, 335
		87	90, 319, 320, 321, 322, 434, 436, 510
		87-88	321

<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>	<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>
88	319, 320, 436	389	115
90	366	397	192
96	192	401a	439, 470
111	40, 79, 171, 435, 509	409a	180, 190
118	143, 417	457	114
120	435	700	329, 465
123	171	705	329
125	192, 395	803	355, 358, 359
127a	180, 190	818	214
128	435, 440, 509	838	357
130	431, 437, 510	843a	76, 90, 91, 435
131	320, 322, 434, 436, 510	1013	209
132	308, 427, 434	1018	209
133	423, 427, 428, 438	1018a	509
139	328	1018b-j	208, 210a
140	178	1018c	206
143	183	1018e	210a
149	261, 264, 313, 315, 318, 497, 507	1018f	210a
150	10, 462, 466, 476, 517	1018g	208
151	308, 318	1019ib	340
152	318, 459, 517	1033	268
155	252, 320a, 490, 510	1035	269
161	241, 318	1036	308, 376
164	301, 318	1057	376
166	83, 84, 261, 425	1058	376
179	320	1062	376
194-195a	90, 91, 435	1065	308, 474
200	471		
205-207	302	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)	
205	302, 329	(oud)	
217	424	48	507
224	186	81	177, 183
225	40	134	320, 321, 322, 434
229	364, 506	143	423, 438
230	366, 443, 453, 454	335	168
231	365, 376	420	369
246	506	429n	355
247	510	843a	76, 90, 91, 435
254	359, 464		
278	395	Wetboek van Strafrecht (Sr)	
279	320, 328		
282a	180, 190	272	362
287	443, 453, 454		
289	186	Wetboek van Strafvordering (Sv)	
290	365		
332	38, 179, 308, 471, 479	269	351, 355, 361
337	369, 370, 439, 470	457	118
339	178, 390	495b	355
382	85, 100, 114, 115, 260, 273, 396, 400, 435	512	276, 278, 283

<i>Artikel</i>	<i>Nummer</i>
513	279
514	279
515	279, 280, 283
516	279

Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

10:12	145
-------	-----

JURISPRUDENTIEREGISTER

(Verwezen wordt naar de nummers)

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)		
17 januari 1970	Series A, Vol. 11 (Delcourt t. België)	64, 179, 298, 339
16 juli 1971	nr. 2614/65 (Ringelsen t. Oostenrijk)	222
7 mei 1974	nr. 1936/63 (Neumeister t. Oostenrijk)	172
21 februari 1975	NJ 1975/462 (Golder t. VK)	156, 161
9 oktober 1979	NJ 1980/376 (Airey t. Ierland)	92, 157, 180
27 februari 1980	NJ 1980/561 (Deweert t. België)	31, 172, 349
6 november 1980	Series A, Vol. 40 (Van Oosterwijck t. België)	28
6 mei 1981	Series A, Vol. 42, NJ 1987/827 (Buchholz t. Duitsland)	387, 397, 501
23 juni 1981	NJ 1982/602 (Le Compte, Van Leuven & De Meyere t. België)	238
5 november 1981	NJ 1981/110 (X t. Verenigd Koninkrijk)	222
1 oktober 1982	Series A, Vol. 53 (Piersack t. België)	237
10 februari 1983	nr. 7299/75 en 7496/76 (Albert & Le Compte t. België)	31, 172
8 december 1983	nr. 7984/77 (Pretto t. Italië)	342, 344
8 december 1983	Series A, Vol. 72 (Axen t. Duitsland)	342
22 februari 1984	Series A, Vol. 74 (Sutter t. Zwitserland)	339, 342, 344
28 juni 1984	Series A, Vol. 80 (Campbell & Fell t. VK)	230, 350, 352
26 oktober 1984	NJ 1988/744 (De Cubber t. België)	237
28 mei 1985	NJ 1991/623 (Ashingdane t. VK)	160, 161
23 oktober 1985	Series A, Vol. 97, NJ 1986/102 (Bentham t. Nederland)	30, 259
29 mei 1986	Series A, Vol. 99 (Feldbrugge t. Nederland)	302
8 juli 1986	Series A, Vol. 120 (Lithgow c.s. t. Verenigd Koninkrijk)	268
25 juni 1987	NJ 1990/231 (Capuano t. Italië)	397, 400, 423, 500, 520
29 april 1988	Series A, Vol. 132 (Belilos t. Zwitserland)	222
12 juli 1988	Series A, Vol. 140 (Schenk t. Zwitserland)	299
24 mei 1989	Series A, Vol. 154, NJ 1990/627 (Hauschildt t. Denemarken)	64, 237, 239, 490
21 februari 1990	Series A, Vol. 171-A, NJ 1991/624 (Håkansson & Sturesson t. Zweden)	31, 349
28 juni 1990	NJ 1995/491 (Obermeister t. Oostenrijk)	401
20 februari 1991	nr. 11889/85 (Vernillo t. Frankrijk)	386, 395, 396, 400, 403
29 oktober 1991	Series A, Vol. 212-A (Helmers t. Zweden)	303
30 oktober 1991	NJ 1992/73 (Borgers t. België)	302
19 april 1993	Series A, Vol. 254-B (Kraska t. Zwitserland)	299
23 juni 1993	NJ 1995/397 (Ruiz-Matteos t. Spanje)	298, 304
23 juni 1993	NJ 1995/510 (Hoffmann t. Oostenrijk)	27, 248
24 juni 1993	Series A, Vol. 263 (Schuler-Zraggen t. Zwitserland)	345

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
27 oktober 1993	NJ 1994/534 (Dombo Beheer t. Nederland)	64, 299, 301
19 april 1994	Series A, Vol. A-288, NJ 1995/462 (Van de Hurk t. Nederland)	64 223, 447
21 september 1994	Series A, Vol. 294-B, NJ 1995/463 (Fayed t. VK)	160, 161, 181
9 december 1994	nr. 18064/91, NJ 1997/20 (Hiro Balani t. Spanje)	452, 466
9 december 1994	Series A, Vol. 303-A (Ruiz-Torija t. Spanje)	447, 452
13 juli 1995	NJ 1996/544 (Tolstoy Miloslavsky t. VK)	187
19 juli 1995	Series A, Vol. 322 (Kerojärvi t. Finland)	304, 307, 502
26 september 1995	nr. 18160/91 (Diennet t. Frankrijk)	342
28 september 1995	NJ 1995/667 (Procola t. Luxemburg)	245
4 december 1995	Series A, Vol. 333-B (Bellet t. Frankrijk)	157
20 februari 1996	nr. 19075/91 (Vermeulen t. België)	298, 304, 306
22 oktober 1996	NJ 1997/449 (Stubbings e.a. t. VK)	161, 174
23 oktober 1996	NJ 1998/343 (Levages Prestations t. Frankrijk)	179
18 februari 1997	nr. 18990/91, LjN AD2686 (Nideröst-Huber t. Zwitserland)	295, 298, 299, 301, 302, 304, 312
18 maart 1997	NJ 1998/278 (Mantovanelli t. Frankrijk)	298, 304, 305, 306, 311, 318
19 maart 1997	NJ 1998/434 (Hornsby t. Griekenland)	160
29 mei 1997	nr. 21522/93 (Georgiadis t. Griekenland)	299
19 december 1997	nr. 20772/92 (Helle t. Finland)	448
26 februari 1998	nr. 10429/1986 (Pafitis t. Griekenland)	500
28 oktober 1998	nr. 23451/94 (Osman t. VK)	181
21 januari 1999	nr. 30544/96 (García Ruiz t. Spanje)	448
18 februari 1999	nr. 26083/94 (Waite & Kennedy t. Duitsland)	181
18 februari 1999	nr. 28934/95 (Beer & Regan t. Duitsland)	181
3 maart 2000	nr. 35376/97 (Krcmár t. Tsjechië)	298, 315
4 mei 2000	nr. 28341/95 (GC) (Rotaru t. Roemenië)	104
27 juni 2000	nr. 30979/96 (Frydlender t. Frankrijk)	397, 401
26 oktober 2000	NJ 2001/594 (Kudla t. Polen)	103, 135, 148, 393, 403, 405, 427
14 november 2000	nr. 35115/97 (Riepan t. Oostenrijk)	342, 357
6 februari 2001	nr. 30428/96 (Beer t. Oostenrijk)	295
24 april 2001	nr. 36337/97 en 35974/97 (B. en P. t. Verenigd Koninkrijk)	346, 350, 353
10 mei 2001	nr. 29392/95 (Z t. Verenigd Koninkrijk)	32
17 juni 2001	NJ 2002/444 (Ekin t. Frankrijk)	403
19 juni 2001	nr. 28249/95 (Kreuz t. Polen)	160, 188
28 juni 2001	NJ 2002/181 (T. t. Zwitserland)	27
5 september 2001	nr. 36337/97 en 35974/97 (B. en P. t. Verenigd Koninkrijk)	359
26 september 2001	NJ 2001/115 (Van Vlimmeren t. Nederland)	159, 400
27 september 2001	nr. 49684/99 (Hirvisaari t. Finland)	448
21 mei 2002	nr. 28856/95 (Jokela t. Finland)	449
12 maart 2003	nr. 46221/99 (Öcalan t. Turkije)	231
6 mei 2003	NJ 2004/15, AB 2003/211 (Kleyn t. Nederland)	230, 236, 246 275
3 juni 2003	nr. 37372/97 (Walston (No. 1) t. Noorwegen)	304
1 juli 2003	nr. 37801/97 (Suominen t. Finland)	450
15 juli 2003	nr. 32559/96 (Fortum Corporation t. Finland)	306, 502
9 maart 2004	NJ 2005/13 (Pitkanen t. Finland)	403

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
20 juni 2004	nr. 47221/99 (Pabla Ky t. Finland)	233
13 juli 2004	NJ 2005/508 (Pla t. Andorra)	27
9 november 2004	nr. 46300/99 (Marpa Zeeland t. Nederland)	179
10 november 2004	JB 2006/134 (Pizzati t. Italië)	103, 405, 408
30 november 2004	NJ 2005/210 (Oneryildiz t. Turkije)	32
15 februari 2005	NJ 2006/39 (Steel & Morris t. VK)	158, 298
15 maart 2005	nr. 72701/01 (Yakovlev t. Rusland)	321, 349
24 maart 2005	nr. 54645/00 (Osinger t. Oostenrijk)	347
12 mei 2005	nr. 46221/99 [GC] (Öcalan t. Turkije)	101, 164, 273
19 mei 2005	NJ 2006/14 (Steck-Risch t. Liechtenstein)	241
16 juni 2005	nr. 61603/00 (Storck t. Duitsland)	299
6 september 2005	nr. 65518/01 (Salov t. Oekraïne)	451
11 oktober 2005	nr. 4773/02 (Sychev t. Oekraïne)	160, 396
26 januari 2006	nr. 76293/01 (Brugger t. Oostenrijk)	347, 348
1 maart 2006	nr. 56581/00 (Sejdovic t. Italië)	327
29 maart 2006	AB 2006/294 (Scordino t. Italië)	386, 405, 409, 410, 419
8 juni 2006	nr. 22860/02 (Woś t. Polen)	162
8 juni 2006	JB 2006/227 (Sürmeli t. Duitsland)	105, 401, 405, 412, 500
21 september 2006	nr. 12643/2 (Moser t. Oostenrijk)	342, 348, 354, 359
14 november 2006	nr. 15464/02 (Drabicki t. Polen)	402
5 december 2006	nr. 14580/02 (Wiercigroch t. Polen)	399, 401
14 december 2006	nr. 1398/03, NJB 2007/536 (Markovic t. Italië)	181
3 mei 2007	nr. 26867/02 (Grzinčič t. Slovenië)	386
7 juni 2007	nr. 66941/01 (Zagorodnikov t. Rusland)	320, 328, 335, 349
5 juli 2007	nr. 31930/04 (Sara Lind Eggertsdóttir t. IJsland)	299, 305
22 oktober 2007	nr. 27527/03 (Lindon e.a. t. Frankrijk)	241
6 december 2007	nr. 11724/04 en 13350/04 (Nikoghosyan & Melkonyan t. Armenië)	320
6 december 2007	nr. 42628/04 (Súsanna Rós Westlund t. IJsland)	298, 303, 307, 320, 502
17 januari 2008	nr. 14810/02 (Ryakh Biryukov t. Rusland)	342, 344, 346, 353, 369
15 februari 2008	nr. 27278/03 (Arvanitaki-Roboti e.a. t. Griekenland)	411
27 maart 2008	nr. 34499/06 (Perić t. Kroatië)	299
17 juni 2008	nr. 2010/06 (Kehoe t. VK)	156, 161
3 juli 2008	nr. 40383/04 (Vidas t. Kroatië)	405, 407
4 december 2008	nr. 28617/03 (Belashev t. Rusland)	348
15 januari 2009	nr. 9318/05 (Holzinger t. Oostenrijk)	400, 401, 402
5 februari 2009	nr. 22330/05, NJB 2009/705 (Olujić t. Kroatië)	222, 240, 241, 299, 339
24 februari 2009	nr. 49230/07 (L'Erablière A.S.B.L. t. België)	161, 179, 195
3 maart 2009	NJ 2010/223 (Voorhuis t. Nederland)	103, 386, 391, 406, 409, 432
20 maart 2009	nr. 12686/03 (Gorou t. Griekenland (No. 2))	447, 448, 449
24 maart 2009	nr. 32271/04 (Poppe t. Nederland)	260
28 april 2009	nr. 30789/05 (Rózsa t. Hongarije)	156, 164
28 april 2009	nr. 32881/04, NJB 2009/1203 (K.H. e.a. t. Slowakije)	159

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
16 juni 2009	nr. 10470/07 (Mol t. Nederland)	386, 406
7 juli 2009	nr. 1062/07, NJB 2009/1607 (Stagno t. België)	170, 175
24 september 2009	nr. 3338/05 (Procedo Capital Corporation t. Noorwegen)	240
15 oktober 2009	nr. 32921/03, 28464/04 en 5344/05 (Kohlhofer & Minarik t. Tsjechië)	160
15 oktober 2009	NJ 2010/180 (Micallef t. Malta)	30, 64, 219, 236, 239, 240, 274
15 oktober 2009	nr. 40450/04 (Ivanov t. Oekraïne)	160
3 december 2009	nr. 8917/05 (Kart t. Turkije)	184
10 december 2009	nr. 20437/05 (Shagin t. Oekraïne)	348
6 januari 2010	nr. 74181/01, NJB 2010/14 (Fernández-Huidobro t. Spanje)	280
23 maart 2010	nr. 15869/02 (Cudak t. Litouwen)	181
18 mei 2010	nr. 26839/05 (Kennedy t. Verenigd Koninkrijk)	303, 448
18 mei 2010	nr. 38532/02 (Udorovic t. Italië)	339
10 juni 2010	nr. 302/02, NTM/NJCM-Bull. 2010, p. 1062 e.v. (Jehova's Getuigen van Moskou t. Rusland)	64
2 september 2010	nr. 46344/06, NJB 2010/2050 (Rumpf t. Duitsland)	99, 105, 148, 399, 400, 412
10 september 2010	nr. 31333/06 (McFarlane t. Ierland)	104, 121, 405
26 oktober 2010	nr. 46040/07 (Marina t. Letland)	188
16 november 2010	nr. 24768/06 (Perdigão t. Portugal)	188
23 november 2010	nr. 12977/09, NJB 2011/235 (Dudek t. Duitsland)	161
21 december 2010	nr. 50973/08 (Vassilios Athanasiou e.a. t. Griekenland)	105, 160, 399, 412
22 februari 2011	nr. 26036/08 (Lalmahomed t. Nederland)	32, 179
1 april 2011	nr. 16261/08 (Hoare t. VK)	161
10 mei 2011	nr. 29392/95 (Z. t. VK)	161, 174, 181
29 juni 2011	nr. 34869/05 (Sabeh El Leil t. Frankrijk)	164, 181
26 juli 2011	nr. 58222/09 (Jurić t. Kroatië)	295, 298, 304, 319, 320, 327
20 september 2011	nr. 3989/07 en 38353/07 (Ullens de Schooten & Rezabek t. België)	159
10 januari 2012	nr. 22251/07 (G.R. t. Nederland)	32, 163
17 januari 2012	nr. 36760/06 (Stanev t. Bulgarije)	157, 160, 161, 170
3 april 2012	nr. 54447/10 (Michelioudakis t. Griekenland)	105, 412
29 mei 2012	nr. 16563/08 (Julin t. Estland)	160, 188
31 juli 2012	nr. 34841/06 (Mikryukov e.a. t. Rusland)	320, 328
9 oktober 2012	nr. 38245/08 (R.P. e.a. t. Verenigd Koninkrijk)	171
16 april 2013	nr. 40908/05 (Fazliyski t. Bulgarije)	344, 346, 348, 351, 353
17 september 2013	nr. 9765/09 (De Bruin t. Nederland)	30
17 september 2013	nr. 13143/08 (Van Galen e.a. t. Nederland)	103, 386
17 september 2013	nr. 59601/09 (Eşim t. Turkije)	175
24 september 2013	nr. 43870/04 (De Luca t. Italië)	160
26 november 2013	nr. 40756/06 (Vlad e.a. t. Roemenië)	104, 141, 405, 417, 418
17 december 2013	nr. 11770/08 (Jenita Mocanu t. Roemenie)	289
17 december 2013	nr. 20688/04 (Nikolova en Vandova t. Bulgarije)	241, 342, 348, 350, 351, 353, 354
7 januari 2014	nr. 3363/08 (Lakatoš t. Servië)	28

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
28 januari 2014	nr. 35810/09 [GC], NJB 2014/680 (O'Keefe t. Ierland)	104
11 maart 2014	nr. 52067/10 en 41072/11 (Moor c.s. t. Zwitserland)	157, 161, 174, 175
8 april 2014	nr. 17120/09 (Dhabi t. Italië)	449
5 juni 2014	nr. 50996/08 (HIT d.d. Nova Gorica t. Slovenie)	239, 241, 273, 275, 280
2 oktober 2014	nr. 15319/09 (Hansen t. Noorwegen)	451, 481
5 februari 2015	nr. 22251/08 (Bochan t. Oekraïne (No. 2))	447
23 april 2015	nr. 29369/10 [GC] (Morice t. Frankrijk)	236, 237, 238, 240
7 juli 2015	nr. 72287/10 (Rutkowski e.a. t. Polen)	103, 104, 105, 386, 400, 401, 405, 409, 412
9 juli 2015	nr. 38191/12 (A.K. t. Liechtenstein)	274
12 januari 2016	nr. 57774/13 (Miracle Europe t. Hongarije)	289
1 maart 2016	nr. 22302/10 (Arlewin t. Zweden)	168
15 maart 2016	nr. 39966/09 (Gillissen t. Nederland)	299
31 mei 2016	nr. 37242/14 (Tence t. Slovenië)	176
8 november 2016	nr. 26126/07 (Naku t. Litouwen)	181
29 november 2016	nr. 76943/11 [GC] (Lupeni Greek Catholic Parish t. Roemenië)	156, 160, 292, 402
29 november 2016	nr. 24221/13 (Carmel Saliba t. Malta)	451
30 maart 2017	nr. 35589/08 [GC] (Nagmetov t. Rusland)	101, 102
6 april 2017	nr. 2229/15 (Karajanov t. voormalig Joegoslavië)	299, 303, 447, 449
20 juni 2017	nr. 2272/11 (Teker v. Turkije)	175
27 juni 2017	nr. 5856/13 (Ramljak t. Kroatië)	241, 271
14 september 2017	nr. 17739/09 (Bozza t. Italië)	160, 396
19 september 2017	nr. 35289/11 [GC] (Regner t. Tsjechië)	298, 299, 332
5 oktober 2017	nr. 1006/07 (Aviakompaniya t. Oekraïne)	101
12 oktober 2017	nr. 46852/13 (Burmych e.a. t. Oekraïne)	160
24 oktober 2017	nr. 57818/10 (Tibet Mentés t. Turkije)	448, 450
31 oktober 2017	nr. 147/07 (Kamenos t. Cyprus)	30, 240
15 maart 2018	nr. 51357/07 [GC] (Naït-Liman t. Zwitserland)	168
5 april 2018	nr. 40160/12 [GC] (Zubac t. Kroatië)	160, 161, 179
24 april 2018	nr. 55385/14 (Baydar t. Nederland)	449
17 juli 2018	nr. 18116/15 (Petrović t. Montenegro)	449
28 augustus 2018	nr. 60934/13 (Somorjai t. Hongarije)	397, 401
25 september 2018	nr. 76639/11 [GC] (Denisov t. Oekraïne)	230, 240
2 oktober 2018	nr. 40575/10 (Mutu t. Zwitserland)	376
30 oktober 2018	nr. 22677/10 (Kurşun t. Turkije)	175
6 november 2018	nr. 55391/13 (Ramos Nunes de Carvalho e Sá t. Portugal)	160, 319, 320, 335
8 november 2018	nr. 18096/12 (Hôpital Local Saint-Pierre D'Oleron t. Frankrijk)	449, 481
13 december 2018	nr. 67944/13 (Casa di Cura Valle Fiorita t. Italië)	402
5 februari 2019	nr. 16874/12 (Ndayegamiye Mporamazina t. Zwitserland)	181
2 mei 2019	nr. 50956/16 (Pasquini t. San Marino)	241
25 juni 2019	nr. 41720/13 (Nicolae Virgiliu Tănase t. Roemenië)	395, 398, 401
27 juni 2019	nr. 53427/09 (Cosmos Maritime Trading and Shipping Agency t. Oekraïne)	396, 397
16 juli 2019	nr. 12200/08 (Zhdanov e.a. t. Rusland)	176

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
18 juli 2019	nr. 16812/17 (Rustavi 2 Broadcasting Company t. Georgië)	189
3 oktober 2019	nr. 74438/14 (Nikolyan t. Armenië)	170
17 oktober 2019	nr. 1874/13 (López Ribalda t. Spanje)	299
22 oktober 2019	nr. 42010/06 (Deli t. Moldavië)	240
14 januari 2020	nr. 51111/07 en 42757/07 (Khodorkovskiy en Lebedev t. Rusland (nr. 2))	241
28 januari 2020	nr. 30226/10 e.a. (Ali Reza e.a. t. Turkije)	222
3 februari 2020	nr. 1469/20 (Advance Pharma Sp t. Polen)	230
11 februari 2020	nr. 79177/16 (Marshall t. Malta)	400, 405
13 februari 2020	nr. 25137/16 (Sanofi Pasteur t. Frankrijk)	174, 449
31 maart 2020	nr. 55997 (Dos Santos Calado t. Portugal)	176
5 mei 2020	nr. 3594/19 (Kövesi t. Roemenië)	161
14 mei 2020	nr. 30373/13 (Mraović t. Kroatië)	346, 348, 350, 351, 354
26 mei 2020	nr. 48297/15 (Gil Sanjuan t. Spanje)	176
26 mei 2020	nr. 48781/12 (Koulias t. Cyprus)	241
28 mei 2020	nr. 29629/07 (Farzaliyev t. Azerbeidzjan)	299, 448, 449
11 juni 2020	nr. 32349/16 (Vujnović t. Kroatië)	175
15 september 2020	nr. 21218/12 (Čivinskaitė t. Litouwen)	241, 448
8 oktober 2020	nr. 1605/14 (Gogić t. Griekenland)	156
13 oktober 2020	nr. 81114/17 (Ádám t. Roemenië)	195
13 oktober 2020	nr. 31885/10 (Köksoy t. Turkije)	314, 335
1 december 2020	nr. 26374/18 [GC] (Guðmundur Andri Ástráðsson t. IJsland)	30, 64, 160, 221, 222, 230
12 januari 2021	nr. 50104/10, Svilengacaniin t. Servië)	288
21 januari 2021	nr. 54916/16 (Trivkanović t. Kroatië)	161, 163
9 februari 2021	nr. 15227/19 (Xhoxhaj t. Albanië)	230, 231, 236, 238, 240, 299, 449
16 februari 2021	nr. 19732/17 (Landgoed Steenberg t. Nederland)	192
9 maart 2021	nr. 1571/07 (Bilgen t. Turkije)	230
18 maart 2021	nr. 24340/07 (Petrella t. Italië)	103, 161, 397
25 maart 2021	nr. 59842/14 (Stoimenovikj t. Noord-Macedonië)	241
22 april 2021	nr. 46371/18 (Omdahl t. Noorwegen)	403, 423, 428
7 mei 2021	nr. 4907/18 (Xero Flor t. Polen)	30, 160, 230, 449
20 mei 2021	nr. 5312/11 (Beg S.P.A. t. Italië)	31, 268, 269
1 juli 2021	nr. 56176 (Association BURESTOP e.a. t. Frankrijk)	204
22 juli 2021	nr. 11423/19 (Gumenyuk t. Oekraïne)	161
22 juli 2021	nr. 43447/19 (Reczkowicz t. Polen)	230
26 juli 2021	nr. 66180/09 (Gruba e.a. t. Rusland)	302
31 augustus 2021	nr. 61344/16 (Karrar t. België)	241
21 september 2021	nr. 61737/08 (Dareskizb Ltd. t. Armenië)	161
12 oktober 2021	nr. 11625/17 (J.C. t. België)	181, 182, 183
19 oktober 2021	nr. 28142/17 (Laçi t. Albanië)	188, 189
16 november 2021	nr. 7610/15 (Vasil Vasilev t. Bulgarije)	342, 344, 348, 351
18 november 2021	nr. 49083/18 (Čolić t. Kroatië)	186
8 februari 2022	nr. 19938/20 (Q en R t. Slovenië)	401
15 maart 2022	nr. 43572/18 [GC] (Grzęda t. Polen)	30, 150, 159, 160, 161, 162, 164, 230
24 maart 2022	nr. 5386/10 (Zayidov t. Azerbeidzjan no. 2)	449, 452
2 juni 2022	nr. 15567/20 (Lucas t. Frankrijk)	161

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
2 juni 2022	nr. 25801/17 (Mierlă t. Roemenië)	417, 418
2 juni 2022	nr. 59402/14 (Straume t. Letland)	346, 348, 350, 351, 353
9 juni 2022	nr. 15567/20 (Lucas t. Frankrijk)	161
21 juli 2022	nr. 2303/19 (Katsikeros t. Griekenland)	179, 275
21 juli 2022	nr. 48762/19 (Biedliński t. Polen)	392, 401, 402, 405
4 oktober 2022	nr. 16358/18 en 34964/18 (Angerjärv en Greinoman t. Estland)	30
11 oktober 2022	nr. 6016/16 (Coventry t. VK)	298
20 oktober 2022	nr. 20256/20 (Dolenc t. Slovenië)	298
15 november 2022	nr. 48512/20 (Dahman Bendiham t. Spanje)	187
15 december 2022	nr. 35511/20 (Gherardi Martiri t. San Marino)	400
20 december 2022	nr. 31012/19 (Bakoyanni t. Griekenland)	184
12 januari 2023	nr. 27276/15 en 33692/15 (Ovcharenko en Kolos t. Oekraïne)	131
2 februari 2023	nr. 9234/17 (Janáček t. Tsjechië)	304
12 april 2023	nr. P16-2022-001 (Fins hooggerechtshof)	64
9 mei 2023	nr. 53030/19 (Kitanovska t. Noord-Macedonië)	171
9 mei 2023	nr. 31172/19 (Jehova's Witnesses t. Finland)	319
1 juni 2023	nr. 24827/14 [GC] (Fu Quan, s.r.o. t. Tsjechië)	161, 163
1 juni 2023	nr. 43467/06 (Aykhan Akhundov t. Azerbeidzjan)	447, 449
8 juni 2023	nr. 18326/19 (Alonso Saura t. Spanje)	448, 449
13 juni 2023	nr. 56774/18 (UAB Ambercore t. Litouwen)	299
5 september 2023	nr. 13639/19 (Van de Kerkhof t. België)	387, 392, 405, 412, 417, 418, 427
24 oktober 2023	nr. 25226/18 (Pajak t. Polen)	230
9 november 2023	nr. 46131/19 (Toivanen t. Finland)	289, 290
14 november 2023	nr. 48173/13 (Cangi e.a. t. Turkije)	304, 307
14 december 2023	nr. 41236/18 (Syndicat National des Journalistes t. Frankrijk)	241
9 april 2024	nr. 53600/20 (Verein Klimaseniorinnen Schweiz t. Zwitserland)	195
Europese Commissie voor de Rechten van de Mens (ECHR)		
4 april 1990	nr. 13635/88 (Nordborg t. Zweden)	266
Hof van Justitie EG		
15 mei 1986	C-222/84, Jur. 1986	92, 93, 180
14 december 1995	NJ 1997/116 (Van Schijndel)	499
30 september 2003	C-224/01, NJ 2004/160 (Köbler/Oostenrijk)	122, 374, 474
22 november 2005	C-144/04, Jur. 2005, I-9981 (Mangold)	33
13 juni 2006	C-173/03, JB 2006/182 (Traghetti),	127, 131
13 maart 2007	Jur. 2007, p. I-2271, NJ 2007/376 (Unibet)	93
14 februari 2008	NJ 2008/271 (Varec/België)	332
16 juli 2009	C-385/07 P (Der Grüne Punkt)	386
Hof van Justitie EU		
10 september 2009	Jur. I-8295, ECLI:EU:C:2009:538 (Eschig/UNIQA)	63
2 december 2009	NJ 2010/181 (EC/Ierland)	294

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
18 maart 2010	C-317/08-C-320/08, NJ 2010/382 (Alessini)	34, 216
5 oktober 2010	C-400/10 PPU, Jur. I-8965 (McB), nr. 53	34, 62
22 december 2010	C-279/09, NJ 2011/129, AB 2011/222 (DEB/Duitsland)	34, 62, 63, 92 93, 180
17 maart 2011	NJ 2011/365 (AJD Tuna)	93
21 februari 2013	C-472/11 (Banif Plus Bank/Csipai)	294, 331
26 februari 2013	C-399/11, AB 2013/132 (Melloni)	34, 62
26 februari 2013	C-617/10, NJ 2013/348 (Åkerberg Fransson)	33, 62
26 november 2013	C-58/12 P, NJ 2014/113 (Groupe Gascogne/Commissie)	386, 404, 405, 415, 418
15 januari 2014	C-176/12 (AMS)	33
3 april 2014	C-342/13 (Sebestyén), nr. 31	173
30 april 2014	C-390/12 (Pfleger)	62
9 september 2015	C-160/14, ECLI:EU:C:2015:565 (Da Silva e.a./Portugal)	130
14 juni 2017	C-75-16, ECLI:EU:C:2017:457 (Menini)	216a
17 september 2017	C-73/16, ECLI:EU:C:2017:725 (Puškár)	160
27 februari 2018	C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117 (Associação Sindical)	93, 230
17 april 2018	C-414/16, ECLI:EU:C:2018:257 (Egenberger)	33
13 september 2018	C-176/17, ECLI:EU:C:2018:711 (Profi Credit Polska)	212
6 november 2018	C-569/16 en C-057/16, ECLI:EU:C:2018:871 (Bauer)	33
13 december 2018	C-138/17 P, ECLI:EU:C:2018:1013 (Gascogne Sack Deutschland)	386
2 januari 2019	C-193/17, ECLI:EU:C:2019:43 (Cresco)	33
24 juni 2019	C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531 (Commissie/Polen)	230
5 november 2019	C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924 (Commissie/Polen)	230
19 november 2019	C-585/18 e.a. (A.K.e.a./Polen)	230
16 juli 2020	C-224/19, ECLI:EU:C:2020:578 (Caixabank)	186
20 april 2021	C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311 (Repubblika/Il-Prim Ministru)	230
15 juli 2021	C-791/19, ECLI:EU:C:2021:596 (Commissie/Polen)	230
4 mei 2023	C-300/21, ECLI:EU:C:2023:370 (Österreichische Post)	63, 146
5 juni 2023	C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442 (Commissie/Polen)	230
14 december 2023	C-340/21, ECLI:EU:C:2023:986 (Natsionalna agentsia za prihodite)	63, 92
25 januari 2024	C-687/21, ECLI:EU:C:2024:72 (MediaMarktSaturn)	146
20 februari 2024	C-715/20 (K.L./X sp)	33
7 mei 2024	ECLI:EU:C:2024:384 (Nada e.a.)	229
11 juli 2024	ECLI:EU:C:2024:594 (Financijska agencija/Hann- Invest d.o.o e.a.)	228, 243

Gerecht van eerste aanleg EU

17 januari 2017	T-577/14, ECLI:EU:T:2017:1 (Gascogne Sack Deutschland/ Europese Unie)	386
-----------------	--	-----

Hoge Raad

12 juni 1953	NJ 1954/61	78
15 november 1957	NJ 1958/67	429
21 maart 1958	NJ 1958/213	77
3 december 1971	NJ 1972/137	117, 118, 137, 335, 417, 427

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
31 januari 1975	NJ 1976/146	308
26 juni 1981	NJ 1982/450	358
4 februari 1983	NJ 1984/103	371
29 maart 1985	NJ 1986/242	250, 471
1 november 1985	NJ 1986/277	363, 364
18 april 1986	NJ 1987/314	358, 371
6 februari 1987	NJ 1988/926	30, 100
27 maart 1987	NJ 1988/130	308
26 februari 1988	NJ 1989/2	118
20 mei 1988	NJ 1989/676	358, 359
12 mei 1989	NJ 1989/647	308, 327
30 juni 1989	NJ 1990/382	251, 257, 258, 260
1 juni 1990	NJ 1990/578	467
29 juni 1990	NJ 1991/337	27, 395, 414
1 februari 1991	NJ 1991/413	118
22 maart 1991	NJ 1991/400	335
13 september 1991	NJ 1991/767	368
23 oktober 1992	NJ 1993/3	40, 171
8 januari 1993	NJ 1993/558	118
12 februari 1993	NJ 1993/524	132
26 maart 1993	NJ 1993/613	48
4 juni 1993	NJ 1993/659	455, 457
23 juni 1993	NJ 1993/559	328
10 september 1993	NJ 1994/507	370
22 oktober 1993	NJ 1994/94	496
24 december 1993	NJ 1994/194	308
18 februari 1994	NJ 1994/742	315
29 april 1994	NJ 1995/727	118
7 april 1995	NJ 1997/21	460, 465
15 maart 1996	NJ 1997/341	320, 324
6 september 1996	NJ 1996/699	363, 364
22 november 1996	NJ 1997/205	363, 364, 369
13 december 1996	NJ 1997/682	110, 112
21 februari 1997	NJ 1999/145	145
24 oktober 1997	NJ 1998/257	132
31 oktober 1997	NJ 1998/85	462, 466
18 november 1997	NJ 1998/244	238, 251, 278
19 juni 1998	NJ 1998/777	462
9 oktober 1998	NJ 1998/853	110, 111, 112, 168, 290
16 oktober 1998	NJ 1999/7	455, 458, 472
18 december 1998	NJ 1999/271	277, 282
22 januari 1999	NJ 1999/243	280
19 november 1999	NJ 2001/30	277
25 februari 2000	NJ 2000/509	177
28 april 2000	NJ 2000/431	174, 175
28 april 2000	NJ 2000/432	174, 175
30 juni 2000	NJ 2001/316	249
3 oktober 2000	NJ 2000/721	134, 404
9 januari 2001	NJ 2001/307	134

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
4 mei 2001	NJ 2002/214	467
29 juni 2001	NJ 2001/495	463, 468
29 juni 2001	NJ 2001/613	367
5 oktober 2001	NJ 2002/514	323
30 oktober 2001	NJ 2003/201	78
23 november 2001	NJ 2002/386	476
30 november 2001	ECLI:NL:HR:2001:AD4497	171
12 april 2002	NJ 2002/411	95
12 juli 2002	NJ 2003/151	462
18 oktober 2002	NJ 2002/566	250
25 oktober 2002	NJ 2003/171	455, 456, 467
1 november 2002	NJ 2005/281	463
15 november 2002	NJ 2004/2	321
29 november 2002	NJ 2004/172	308, 316
13 december 2002	ECLI:NL:HR:2002:AF0224	320
20 december 2002	NJ 2004/4	332
31 januari 2003	NJ 2004/48	82, 310, 314
26 september 2003	NJ 2004/460	499, 508
3 oktober 2003	NJ 2004/3	462
5 december 2003	NJ 2004/74	455, 460, 461, 462
12 december 2003	NJ 2004/102	241, 318
23 januari 2004	NJ 2005/510	470
23 april 2004	NJ 2004/350	320
7 mei 2004	NJ 2006/281	133
7 mei 2004	NJ 2004/389	308
9 juli 2004	NJ 2005/256	470
9 juli 2004	NJ 2005/391	112, 145
17 december 2004	NJ 2005/68	102, 107, 120
18 maart 2005	NJ 2005/201	102, 119
18 maart 2005	NJ 2006/606	112, 138, 145
1 april 2005	NJ 2005/348	308
22 april 2005	AB 2006/11	135
22 april 2005	BNB 2005/337	139
20 mei 2005	NJ 2007/114	462
27 mei 2005	NJ 2005/485	169
17 juni 2005	BNB 2005/338	135
9 september 2005	NJ 2007/140	308, 310, 326, 327
18 november 2005	NJ 2006/641	314
25 november 2005	NJ 2009/550	95
25 november 2005	NJ 2007/141	175
2 december 2005	NJ 2006/119	328
20 januari 2006	NJ 2006/74	256, 320
20 januari 2006	NJ 2006/75	212
3 februari 2006	BNB 2006/153	135
17 februari 2006	NJ 2006/156	316
10 maart 2006	NJ 2006/458	32, 109
31 maart 2006	NJ 2006/233	507, 508
14 april 2006	NJ 2006/257	468
28 april 2006	NJ 2006/284	169
12 mei 2006	NJ 2007/44	314

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
12 mei 2006	NJ 2007/130	179
9 juni 2006	NJ 2006/327	98, 471
16 juni 2006	NJ 2007/462	168
6 oktober 2006	NJ 2010/184	30, 341, 356
13 oktober 2006	NJ 2008/527	207
10 november 2006	NJ 2006/609	468
17 november 2006	NJ 2006/621	455
22 december 2006	NJ 2008/4	474
26 januari 2007	NJ 2007/78	427
16 maart 2007	NJ 2007/637	48, 308, 320
23 maart 2007	NJ 2007/178	314
20 april 2007	NJ 2007/241	330
25 mei 2007	NJ 2007/294	308
29 juni 2007	NJ 2008/177	269
13 juli 2007	NJ 2007/505	55
13 november 2007	NJ 2008/147	182
14 december 2007	NJ 2008/7	308
15 februari 2008	NJ 2008/107	169
22 februari 2008	NJ 2010/542	90
14 maart 2008	NJ 2008/466	508
28 maart 2008	NJ 2008/189	169
6 juni 2008	NJ 2008/323	110, 290
17 juni 2008	NJ 2008/358	134, 404, 426
11 juli 2008	NJ 2009/451	84, 90, 332
17 oktober 2008	NJ 2009/476	507
21 november 2008	NJ 2009/477	313
19 december 2008	BNB 2009/201	139
16 januari 2009	NJ 2009/54	264
16 januari 2009	NJ 2009/562	251, 258, 280, 370
10 april 2009	NJ 2010/471	87
24 april 2009	NJ 2009/488	178
8 mei 2009	RvdW 2009/614	212
5 juni 2009	NJ 2012/184	52
5 juni 2009	NJ 2012/182	207
11 september 2009	NJ 2010/523	183
18 september 2009	NJ 2010/186	132
23 oktober 2009	NJ 2009/527	182
20 november 2009	NJ 2009/580	24, 330
27 november 2009	NJ 2014/201	94, 201, 203, 207, 228, 476
4 december 2009	NJ 2011/131	116, 129, 130, 137, 144, 370, 374, 427, 474
15 december 2009	ECLI:NL:HR:2009:BK6646	232
22 december 2009	NJ 2010/18	308
5 februari 2010	NJ 2010/524	183
12 februari 2010	BNB 2010/119	277, 282, 283
26 februari 2010	NJ 2011/473	95, 203, 205
19 maart 2010	NJ 2010/172	24, 110, 183, 290, 372

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
26 maart 2010	NJ 2010/526	183
9 april 2010	NJ 2010/388	95
7 mei 2010	NJ 2010/556	185
25 juni 2010	NJ 2012/55	179
9 juli 2010	NJ 2012/226	364
9 juli 2010	NJ 2012/241	204
24 september 2010	NJ 2012/513	280
1 oktober 2010	NJ 2010/529	227
3 december 2010	NJ 2010/650	55, 316, 462
3 december 2010	NJ 2012/196	175
24 december 2010	NJ 2011/251	476
21 januari 2011	RvdW 2011/145	320
28 januari 2011	NJ 2011/59	210
28 januari 2011	NJ 2012/603	83
18 februari 2011	RvdW 2011/284	507
18 maart 2011	NJ 2012/315	84, 424, 425
25 maart 2011	NJ 2012/627	77, 84
15 april 2011	NJ 2011/177	471
15 april 2011	NJ 2011/180	310, 315
21 april 2011	NJ 2011/177	328
29 april 2011	NJ 2013/40	91
27 mei 2011	NJ 2012/625	177
10 juni 2011	AB 2011/184	135, 139
10 juni 2011	NJ 2011/272	55, 322, 323
17 juni 2011	NJ 2011/450	184
24 juni 2011	NJ 2011/282	310
24 juni 2011	NJ 2011/390	111
8 juli 2011	NJ 2012/169	189, 190
8 juli 2011	NJ 2011/307	265, 467
8 juli 2011	NJ 2011/310	308, 311
8 juli 2011	NJ 2011/311	461
9 september 2011	NJ 2011/409	310, 315
21 oktober 2011	NJ 2011/492	328
28 oktober 2011	NJ 2012/213	48, 190
4 november 2011	NJ 2012/171	180, 190
18 november 2011	RvdW 2011/1422	81
2 december 2011	NJ 2012/575	55, 323, 324
9 december 2011	NJ 2011/599	461
16 december 2011	ECLI:NL:HR:2011:BU8280	277
16 december 2011	NJ 2012/316	370
27 januari 2012	NJ 2012/76	55, 325
27 januari 2012	NJ 2012/77	325
27 januari 2012	NJ 2012/201	189
3 februari 2012	AB 2012/205	279
10 februari 2012	NJ 2012/230	310
6 april 2012	NJ 2012/233	185
13 april 2012	NJ 2014/262	181, 182, 183
15 juni 2012	NJ 2015/155	130
29 juni 2012	NJ 2012/410	146
10 augustus 2012	NJ 2012/485	313, 507

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
10 augustus 2012	RvdW 2012/1049	189
21 september 2012	NJ 2013/431	173
28 september 2012	NJ 2012/556	325
2 november 2012	NJ 2012/629	114
9 november 2012	NJ 2012/637	295, 306, 312, 330, 336
16 november 2012	RvdW 2012/1433	328
21 december 2012	NJ 2013/237	132
11 januari 2013	NJ 2013/99	140, 417
11 januari 2013	ECLI:NL:HR:2013:BX8360	140, 417
8 februari 2013	NJ 2014/495	95
15 februari 2013	RvdW 2013/27	468
1 maart 2013	NJ 2013/142	314
6 maart 2013	NJ 2013/528-530	381
29 maart 2013	NJ 2013/202	178
5 april 2013	RvdW 2013/524	311
5 april 2013	RvdW 2013/538	311
26 april 2013	RvdW 2013/639	311
3 mei 2013	NJ 2013/397	303
3 mei 2013	RvdW 2013/673	461
7 juni 2013	RvdW 2013/775	316
28 juni 2013	NJ 2013/553	318
12 juli 2013	NJ 2013/399	428
6 september 2013	RvdW 2013/1037	182
13 september 2013	NJ 2014/274	499
13 september 2013	NJ 2014/455	302, 329
25 oktober 2013	NJ 2013/559	332
15 november 2013	NJ 2013/573	428
22 november 2013	NJ 2014/114	314
20 december 2013	NJ 2014/144	212
31 januari 2014	NJ 2014/89	310
21 februari 2014	NJ 2014/131	178
28 maart 2014	BNB 2014/135	188, 189
28 maart 2014	NJ 2015/206	424
28 maart 2014	NJ 2014/525	99, 108, 109, 112, 127, 128, 129, 130, 131, 133, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 147, 281, 386, 393, 400, 404, 415, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 426, 427, 431
18 april 2014	NJ 2015/20	52, 55, 58, 84
13 juni 2014	NJ 2015/477	244
20 juni 2014	NJ 2014/334	311
5 september 2014	NJ 2016/495	177, 178
26 september 2014	NJ 2015/318	173
3 oktober 2014	NJ 2016/89	178
17 oktober 2014	BNB 2015/39, ECLI:NL:HR:2014:2981	139

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
31 oktober 2014	NJ 2015/181	252, 256, 310, 320, 320a, 324, 369
14 november 2014	BNB 2015/46, ECLI:NL:HR:2014:3041	280
14 november 2014	NJ 2015/193	81, 82, 84
21 november 2014	RvdW 2014/1313	311
5 december 2014	NJ 2015/57	170
6 maart 2015	ECLI:NL:HR:2015:523	318
13 maart 2015	NJ 2017/145	311
27 maart 2015	NJ 2016/77	110, 111, 112
10 april 2015	ECLI:NL:HR:2015:926	417
17 april 2015	NJ 2015/210	54, 55, 179, 438
17 april 2015	ECLI:NL:HR:2015:1075	179, 438
1 mei 2015	ECLI:NL:HR:2015:1195	336
1 mei 2015	NJ 2015/233	312
22 mei 2015	NJ 2016/262	204
19 juni 2015	ECLI:NL:HR:2015:1684	171
26 juni 2015	ECLI:NL:HR:2015:1751	314, 327
4 december 2015	NJ 2016/124	468, 470
18 december 2015	NJ 2016/35	277, 280
18 december 2015	NJ 2016/264	182
15 januari 2016	NJ 2017/382	332b
29 januari 2016	NJ 2016/91	78, 81, 82
29 januari 2016	NJ 2016/93	310
12 februari 2016	NJ 2017/282	95, 244
19 februari 2016	NJ 2016/139	314
19 februari 2016	NJ 2016/200	30, 356
19 februari 2016	AB 2017/266	134, 139, 400, 404, 421
26 februari 2016	NJ 2017/350	79, 84
8 april 2016	NJ 2016/220	188
8 april 2016	NJ 2016/266	438
15 april 2016	NJ 2019/144	320a
15 april 2016	NJ 2016/211	424
22 april 2016	NJ 2016/225	178
30 september 2016	NJ 2017/190	182
30 september 2016	NJ 2017/141	129, 130
18 november 2016	NJ 2016/485	179
2 december 2016	NJ 2016/500	141, 145, 421
2 december 2016	NJ 2017/274	311
16 december 2016	NJ 2017/15	306, 330
20 januari 2017	NJ 2017/235	182
20 januari 2017	NJ 2017/236	182
10 februari 2017	NJ 2017/101	209
24 maart 2017	NJ 2017/313	175
31 maart 2017	NJ 2017/343	179
21 april 2017	NJ 2017/196	466
19 mei 2017	NJ 2018/305	92, 95
9 juni 2017	NJ 2017/255	168
16 juni 2017	NJ 2017/266	314
16 juni 2017	NJ 2017/363	55
30 juni 2017	NJ 2017/398	280

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
7 juli 2017	ECLI:NL:HR:2017:1275	314
13 oktober 2017	NJ 2017/397	311
24 november 2017	NJ 2018/153	241
1 december 2017	NJ 2019/137	183
15 december 2017	NJ 2018/16	325
22 december 2017	NJ 2018/44	460
22 december 2017	NJ 2019/145	320a
5 januari 2018	ECLI:NL:HR:2018:15	310
6 april 2018	NJ 2018/292	314
13 april 2018	NJ 2019/108	241, 256
20 april 2018	NJ 2018/337	454
4 mei 2018	NJ 2018/355	468
18 mei 2018	NJ 2018/250	114
25 mei 2018	NJ 2019/295	55
25 mei 2018	NJ 2019/393	31, 327
6 juli 2018	NJ 2019/118	78
13 juli 2018	NJ 2020/7	55
13 juli 2018	ECLI:NL:HR:2018:1172	325
25 september 2018	NJ 2019/428	277
25 september 2018	NJ 2019/429	277, 278, 282, 283
2 november 2018	NJ 2018/433	314
23 november 2018	NJ 2018/467	46
30 november 2018	NJ 2018/469	314
30 november 2018	NJ 2018/470	468
7 december 2018	NJ 2019/6	279, 306, 314, 330
14 december 2018	NJ 2019/88	330
21 december 2018	ECLI:NL:HR:2018:2397	243, 276, 282a
21 december 2018	NJ 2019/156	127
18 januari 2019	NJ 2019/236	179
25 januari 2019	NJ 2019/58	310, 315
8 februari 2019	NJ 2019/387	179
15 maart 2019	NJ 2019/162	112, 140, 146
12 april 2019	NJ 2020/15	160, 396
12 april 2019	NJ 2019/238	111, 424
19 april 2019	ECLI:NL:HR:2019:623	143, 418
24 mei 2019	NJ 2021/177	46
19 juli 2019	NJ 2019/356	132
1 november 2019	NJ 2020/198	279, 314
8 november 2019	NJ 2020/305	173
6 december 2019	NJ 2020/366	314
13 december 2019	NJ 2020/108	310
20 december 2019	NJ 2020/41	32, 64, 104, 203, 234
20 maart 2020	NJ 2022/86	320a
17 april 2020	NJ 2022/87	320a
24 april 2020	ECLI:NL:HR:2020:802	311
29 mei 2020	NJ 2020/224	457
19 juni 2020	NJ 2020/358	314
17 juli 2020	NJ 2020/309	249
2 oktober 2020	NJ 2020/369	127

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
9 oktober 2020	NJ 2020/114	61
9 oktober 2020	NJ 2020/380	460
30 oktober 2020	NJ 2022/88	320a
15 december 2020	NJ 2021/107	357, 359a, 363
9 februari 2021	NJ 2021/70	134
12 maart 2021	NJ 2021/106	84
16 juli 2021	NJ 2021/275	82
1 oktober 2021	ECLI:NL:HR:2021:1429	314
12 november 2021	NJ 2022/89	294
17 december 2021	NJ 2023/63	515
24 december 2021	NJ 2022/205	182
25 februari 2022	NJ 2022/259	186
22 april 2022	NJ 2023/143	357, 359a
20 mei 2022	NJ 2023/237	84
3 juni 2022	NJ 2024/71	55, 57, 150, 168, 326, 332a
1 juli 2022	NJ 2022/305	317
15 juli 2022	NJ 2022/273	322, 325
15 juli 2022	NJ 2022/292	183
9 september 2022	ECLI:NL:HR:2022:1188	114
13 september 2022	ECLI:NL:HR:2022:1194	134
7 oktober 2022	ECLI:NL:HR:2022:1387	317
25 november 2022	NJ 2022/378	271
9 december 2022	NJ 2023/7	31
23 december 2022	NJ 2023/27	241
23 december 2023	NJ 2023/29	186
17 februari 2023	NJ 2023/239	84
21 maart 2023	NJ 2023/125	322, 325
31 maart 2023	NJ 2023/189	102, 145, 147
21 april 2023	ECLI:NL:HR:2023:658	339, 356-357a, 359-361, 363
2 juni 2023	NJ 2023/190	308
2 juni 2023	ECLI:NL:HR:2023:846	314
9 juni 2023	ECLI:NL:HR:2023:868	314
16 juni 2023	NJ 2023/211	243
25 augustus 2023	NJ 2023/282	182
17 november 2023	AB 2023/308	139
15 december 2023	ECLI:NL:HR:2023:1750	55
19 januari 2024	ECLI:NL:HR:2024:50	135
15 maart 2024	ECLI:NL:HR:2024:425	127, 132
12 april 2024	NJ 2024/148	314
12 april 2024	ECLI:NL:HR:2024:588	314
21 juni 2024	NJ 2024/207	308, 316
21 juni 2024	ECLI:NL:HR:2024:918	277, 280
12 juli 2024	ECLI:NL:HR:2024:1078	211, 212
Gerechtshoven		
<i>Amsterdam</i>		
19 februari 1998	TvGR 1998, 48	145
10 januari 2002	NJ 2002/504	429
25 januari 2007	NJ 2007/427	210

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
17 augustus 2010	ECLI:NL:GHAMS:2010:BN5585	95
31 januari 2012	ECLI:NL:GHAMS:2012:BV7171	95
11 juli 2013	ECLI:NL:GHAMS:2013:1966	95
16 oktober 2014	ECLI:NL:GHAMS:2014:4264	241
10 februari 2015	ECLI:NL:GHAMS:2015:296	81
18 juni 2024	ECLI:NL:GHAMS:2024:1651	203, 205
<i>Arnhem-Leeuwarden</i>		
23 januari 2018	ECLI:NL:GHARL:2018:695	145
17 december 2019	ECLI:NL:GHARL:2019:10717	195
<i>'s-Gravenhage</i>		
17 juli 1997	NJ Kort 1997/75	132
5 juni 2003	ECLI:NL:GHSGR:2003:AF9801	119
24 februari 2009	ECLI:NL:GHSDA:2009:BH4213	281
24 februari 2009	JA 2009/67	128, 138, 140, 417
23 juni 2009	ECLI:NL:GHSGR:2009:BI9309	285
30 maart 2010	ECLI:NL:GHSGR:2010:BL8979	181, 182
14 september 2010	ECLI:NL:GHSGR:2010:BN6230	130
8 november 2010	ECLI:NL:GHSGR:2010:BO3682	109
19 april 2011	AB 2011/181	128, 138, 417
5 juli 2011	ECLI:NL:GHSGR:2011:BR0132	110, 290
10 juli 2011	ECLI:NL:GHSGR:2011:BR0133	182
28 april 2014	ECLI:NL:GHDHA:2015:1277	418
9 juni 2015	ECLI:NL:GHDHA:2015:1431	318
25 oktober 2016	AB 2017/71	130
17 oktober 2023	ECLI:NL:GHDHA:2023:2330	140, 419, 420
<i>'s Hertogenbosch</i>		
22 juni 2010	ECLI:NL:GHSHE:2010:BM9516	95
14 september 2010	JOR 2010/310	95
14 september 2010	ECLI:NL:GHSHE:2010:BO3207	95
10 januari 2013	ECLI:NL:GHSHE:2013:BY8143	170
23 juli 2013	ECLI:NLGHSHE:2013:3351	189
31 maart 2015	ECLI:NL:GHSHE:2015:1106	280
1 februari 2018	ECLI:NL:GHSHE:2018:363	186
Rechtbanken		
<i>Amsterdam</i>		
16 oktober 2002	NJ 2003/87	213
17 december 2008	NJ 2009/311	484
8 januari 2016	ECLI:NL:RBAMS:2016:186	81
17 augustus 2018	ECLI:NL:RBAMS:2018:6206	277
<i>Arnhem</i>		
9 juni 2010	JA 2010/100	235
<i>'s-Gravenhage</i>		
18 september 1996	JOR 1996/106	132
20 mei 2009	ECLI:NL:RBSGR:2009:BI5132	128, 138, 417
24 juni 2009	JA 2009/127	128, 138, 417

<i>Datum</i>	<i>Vindplaats (en partijnamen)</i>	<i>Randnummer</i>
30 september 2009	JA 2009/165	128, 138, 417
9 maart 2011	ECLI:NL:RBSGR:2011:BP7073	506
25 april 2012	ECLI:NL:RBSGR:2012:BW5432	130
25 april 2012	JA 2012/123	106
23 oktober 2013	ECLI:NL:RBDHA:2013:14565	130
15 april 2014	ECLI:NL:RBDHA:2014:5228	127
3 juni 2015	ECLI:NL:RBDHA:2015:6222	127, 130
13 januari 2016	ECLI:NL:RBDHA:2016:386	131
9 november 2016	ECLI:NL:RBDHA:2016:13380	130
23 november 2016	ECLI:NL:RBDHA:2016:14190	386
1 maart 2017	ECLI:NL:RBDHA:2017:2111	130
27 juli 2022	ECLI:NL:RBDHA:2022:7794	140, 419, 420
<i>Leeuwarden/Noord-Nederland</i>		
4 mei 2016	ECLI:NL:RBNNE:2016:2063	81
9 november 2018	ECLI:NL:RBNNE:2018:4555	145
24 juli 2000	NJ 2000/696	282
<i>Maastricht</i>		
14 december 1972	NJ 1973/145	396
<i>Midden-Nederland</i>		
1 juli 2016	ECLI:NL:RBMNE:2016:3599	81
17 juli 2024	ECLI:NL:RBMNE:2024:4106	205
<i>Oost-Brabant</i>		
23 december 2015	ECLI:NL:RBOBR:2015:7453	81
27 oktober 2016	ECLI:NL:RBOBR:2016:6180	81
<i>Rotterdam</i>		
20 december 2011	ECLI:NL:RBROT:2011:BV7067	191
<i>Zutphen</i>		
1 december 2009	ECLI:NL:RBZUT:2009:BK4858	282
Kantongerechten		
<i>Nijmegen</i>		
28 augustus 2009	L&S 2010, nr. 9	159
Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State		
29 juni 2005	AB 2006/43	135
6 juni 2007	AB 2007/220	281
6 juni 2007	NJB 2007/1323	135
29 april 2008	JB 2008/138	280
9 februari 2011	ECLI:NL:RVS:2011:BP3701	411
6 maart 2013	AB 2014/267	188
29 januari 2014	AB 2014/115	115, 135, 397, 400, 404, 407, 417, 419, 426

Datum	Vindplaats (en partijnamen)	Randnummer
15 november 2023	ECLI:NL:RVS:2023:4238	135
10 april 2024	ECLI:NL:RVS:2024:1489	419
Centrale Raad van Beroep		
8 december 2004	ECLI:NL:CRVB:2004:AR7273	281
8 december 2004	AB 2005/73	135
22 september 2006	NJB 2006/1692	135
26 januari 2009	AB 2009/241	135
29 januari 2009	ECLI:NL:CRVB:2009:BH1009	419
23 februari 2012	ECLI:NL:CRVB:2012:BV6848	411, 419
2 maart 2012	ECLI:NL:CRVB:2012:BV7730	400
14 december 2012	ECLI:NL:CRVB:2012:YB6202	400
19 augustus 2019	ECLI:NL:CRVB:2019:2743	283
8 november 2023	ECLI:NL:CRVB:2023:2058	135
College van Beroep voor het bedrijfsleven		
4 december 2007	AB 2007/403	135
1 juni 2021	ECLI:NL:CBB:2021:568	135
Overige instanties		
<i>Hof van Cassatie (België)</i>		
19 december 1991	A.C. 1991-92, 364	125
8 december 1994	A.C. 1994, 1074	125
26 juni 1998	A.C. 1998, 762	125
25 maart 2010	A.C. 2010, 920	125
<i>Grondwettelijk Hof (België)</i>		
30 juni 2014	Nr. 99/2014, AB 2016/157	125
23 februari 2017	Nr. 29/2017	125
21 januari 2021	Nr. 07/2021	125
<i>Bundesverfassungsrecht (Duitsland)</i>		
12 december 2012	BvR 1750/12, Absatz 16	80
22 augustus 2013	ECLI:DE:BVerfG:2013:rk20130822.1bvr106712	126
<i>Bundesgerichtshof (Duitsland)</i>		
4 november 2010	NJW 2011, 1072-1073	126
<i>Supreme Court (Engeland)</i>		
Halliburton Co v. Chubb Bermuda Insurance Ltd		269
<i>Court of Appeal (Engeland)</i>		
Jean F. Jones v. Warwick		529
Halsey v. Milton Keynes		215
Churchill v. Merthyr Tydfil County Borough Council		215
<i>Cour de cassation (Frankrijk)</i>		
3 juni 2010	Cass. 1re civ. nr. 09-13591	145

SERIE-OVERZICHT

Algemeen Deel

- Asser/Scholten, Algemeen deel *, 3^e druk 1974
- Asser/Vranken, Algemeen deel **, 1^e druk 1995
- Asser/Vranken, Algemeen deel ***, 1^e druk 2005
- Asser/Vranken, Algemeen deel ****, 1^e druk 2014

1 Personen- en familierecht

- 1-I Asser/De Boer, Kolkman & Salomons, De persoon, afstamming en adoptie, gezag en omgang, levensonderhoud, bescherming van meerderjarigen, 19^e druk 2020
- 1-II Asser/Kolkman & Salomons, Huwelijk, geregistreerd partnerschap en ongehuwd samenleven, 20^e druk 2023

2 Rechtspersonenrecht

- 2-I Asser/Kroeze, De rechtspersoon, 10^e druk 2021
- 2-II* Asser/Maeijer, Van Solinge & Nieuwe Weme, De naamloze en besloten vennootschap, 3^e druk 2009
- 2-IIa Asser/Van Olfen & Rensen, NV en BV – Oprichting, vermogen en aandelen, 6^e druk 2024
- 2-IIb Asser/Van Solinge & Nieuwe Weme, NV en BV – Corporate Governance, 4^e druk 2019
- 2-IIc Geschillen, procedures en openbare biedingen, 4^e druk (in voorbereiding)
- 2-III Asser/Rensen, Overige rechtspersonen, 11^e druk 2022
- 2-IV Asser/De Serière, Effectenrecht, 2^e druk 2023

3 Vermogensrecht algemeen

- 3-I Asser/Hartkamp, Europees recht en Nederlands vermogensrecht, 5^e druk 2023
- 3-II Algemene begrippen van het vermogensrecht, 1^e druk (in voorbereiding)
- 3-III Asser/Kortmann, Volmacht en vertegenwoordiging, 9^e druk 2017
- 3-IV Asser/Bartels & Van Mierlo, Algemeen goederenrecht, 17^e druk 2021
- 3-V Asser/Perrick, Gemeenschap, 5^e druk 2023
- 3-VI Asser/Van Mierlo & Krzemiński, Zekerheidsrechten, 17^e druk 2024 (in voorbereiding)

4 Erfrecht en schenking

4 Asser/Perrick, Erfrecht en schenking, 17^e druk 2021

5 Zakenrecht

5 Asser/Bartels & Van Velten, Eigendom en beperkte rechten, 16^e druk 2017

6 Verbintenissenrecht

6-I Asser/Sieburgh, De verbintenis in het algemeen, 1^e gedeelte, 17^e druk 2024

6-II Asser/Sieburgh, De verbintenis in het algemeen, 2^e gedeelte, 16^e druk 2021

6-III Asser/Sieburgh, Algemeen overeenkomstenrecht, 16^e druk 2022

6-IV Asser/Sieburgh, De verbintenis uit de wet, 16^e druk 2023

6-V Asser/Rank, Betalingsverkeer, 1^e druk 2024

7 Bijzondere overeenkomsten

7-I Asser/Hijma, Koop en ruil, 10^e druk 2024

7-IA Asser/Biemans & Van Schaick, Kredietovereenkomst, 1^e druk 2021

7-II Asser/Rosset & Heisterkamp, Huur, 11^e druk 2021

7-III Asser/Valk, Pacht, 6^e druk 2024

7-IV Asser/Tjong Tjin Tai, Opdracht, incl. de geneeskundige behandelingsovereenkomst en de reisovereenkomst, 4^e druk 2022

7-V Asser/Heerma van Voss, Arbeidsovereenkomst, 4^e druk 2020

7-VI Asser/Van den Berg & Van Gulijk, Aanneming van werk, 4^e druk 2022

7-VII Asser/Van Olffen, Maatschap, vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap, 9^e druk 2022

7-VIII Asser/Houben & Van Schaick, Bewaarneming, borgtocht, vaststellingsovereenkomst, franchise, bruikleen, alijdurende rente, spel en weddenschap, 9^e druk 2023

7-IX Asser/Van Tiggele, Hartlief & Salomons, Verzekering, 5^e druk 2024

7-X Asser/Houben, Onbenoemde overeenkomsten, 2^e druk 2019

7-XI Asser/Lutjens, Pensioen, 3^e druk 2023

8 Verkeersmiddelen en vervoer

8-I Asser/Japikse, Algemene bepalingen en rederij, 1^e druk 2004¹

8-II* Asser/Japikse, Rechten en voorrechten op zeeschepen. Kapitein, bevoegdheden en verplichtingen, 1^e druk 2012

9 Auteursrecht en merkenrecht (in voorbereiding)

10 Internationaal privaatrecht

10-I Asser/Vonken, Algemeen deel IPR, 3^e druk 2023

10-II Asser/Vonken & Ibili, Internationaal personen- en familierecht en erfrecht, 3^e druk 2021

10-III Asser/Kramer & Verhagen, Internationaal vermogensrecht, 2^e druk 2022

¹ Dit Asser-deel maakt deel uit van de oude opzet van de Asser-serie. De nieuwe opzet sluit aan bij de volgorde van de boeken van het BW.

Procesrecht

- 1 Asser Procesrecht/Giesen, Beginselen van burgerlijk procesrecht, 2^e druk 2024
- 2 Asser Procesrecht/Van Schaick, Eerste aanleg, 3^e druk 2022
- 3 Asser Procesrecht/Asser, Bewijs, 3^e druk 2023
- 4 Asser Procesrecht/Bakels, Hammerstein & Wesseling-Van Gent, Hoger beroep, 4^e druk 2022
- 5 Asser Procesrecht/Steneker, Beslag en executie, 2^e druk 2023
- 6 Asser Procesrecht/Boonekamp, Het kort geding, 2^e druk 2024
- 7 Asser Procesrecht/Korthals Altes & Groen, Cassatie in burgerlijke zaken, 5^e druk 2015
- 8 Asser Procesrecht/Sanders, Meijer & Ernste, Arbitrage en bindend advies, 1^e druk 2023
- 9 Europees procesrecht, 1^e druk (in voorbereiding)
- 10 IPR Procesrecht, 1^e druk (in voorbereiding)
- 11 Faillissement, 1^e druk (in voorbereiding)

R_v

1

Dit boek is de inleiding tot de delen in de Asser-serie die aan het burgerlijk procesrecht zijn gewijd. Het behandelt enkele thema's uit ons burgerlijk procesrecht die de in de afzonderlijke delen behandelde onderwerpen overstijgen. De nadruk ligt daarbij op de beginselen van burgerlijk procesrecht omdat zij het (burgerlijk) procesrecht al sinds de dagen van Van Boneval Faure doordrenken en hun invloed vanaf de inwerkingtreding van het EVRM steeds pregnanter is. Daarnaast neemt het belang van beginselen in de praktijk van de rechtspleging toe. Nu de (civiele) rechtspleging vaker onder politieke en financiële druk staat en haar uitgangspunten ter discussie gesteld worden, is het wezenlijk inzicht te verschaffen in de vereisten die de beginselen van burgerlijk procesrecht stellen aan de praktijk van de rechtspleging en in samenhang daarmee in de mogelijkheden die de rechtspleging daadwerkelijk biedt. Dit boek beoogt een praktisch en wetenschappelijk naslagwerk te zijn dat de materie op gestructureerde wijze uiteenzet, zodat de beginselen van burgerlijk procesrecht (beter) toegankelijk zijn voor advocaten, rechters, deurwaarders, wetenschappers en anderen die met het burgerlijk procesrecht werken. Het doel is de huidige stand van zaken zo scherp en accuraat mogelijk weer te geven en te voorzien van een eigen visie. Het boek begint met een algemene beschouwing van het burgerlijk procesrecht (hoofdstukken 1 t/m 4). Vervolgens komen diverse beginselen van burgerlijk procesrecht aan de orde (hoofdstukken 5 t/m 11).

Beginselen van burgerlijk procesrecht is geschreven door:

prof.mr. I. Giesen

www.wolterskluwer.nl

